1⁵ с66 78 (Свет) VI

Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 30 ИЮНЬ, 1979 ШУ. ● № 78 (8853). ● Мах 2 кепиг.

Коммунисташ кхай тIа

Юрта бахама къахьегамхошта эттара бехктохамегIа йола ха я хIи-марс, хIама аьлча, цу тайпара дукха низ, хьинар айделга, дика вlаштlехьдаьнна хулилга дlадехаш йола низкъала юкъ бlарчича шера дикъа мара ца йоьгlанда. Цул совгlа кхаш деладерий къахьегам мех берикте хиниаб хьахьонх чуийцача хьункъамо, хlаьта из дика е во хиларга хьежна мара цар хьийга къа белгалдаккха йиш а яц. Хlаьта хlи-марса юкъа цхьан-шин дийнахьа ма а ледерло йича из дикка эшалулга хоьш а да.

Цу гlулакха лоархlам бакха бовзаш болча республика ахархоша хьалхе киичо дlайолаьлр хьункъам ца бозбеши ханнахьеи кхаlкара чуберзабара. Укх тlехьарчо шерашка мехкарча а республикерча в хьалхалаттача механизаторий бахха опыто къаьтта хьагойтад хьункъам бехьан къовсам лоаттабелга кнатовкий методагlа вlаштlехьдаьнкхача lалаьмате чlогlа вэттув боалийташ хlама долга.

Цудухьа вай дикагlйолча колхозийн совхозийн коллективаш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, парте райкомаш, юртара горкомаш шийн ханнахьа цу деша сагото е хьлар, Хьункъам чуэца транспортни комплексаш вlашагlъехкар, кхаьна болх берашта лертlа белх хьабара эша хьалхе lалашдара йоахко еш хилар, де йиш йолча партийни группаш вlашагlъехкар. Чуийна болх беш боахкача ялаш леладерашта мехка а деэзол арахьа а хула событеш дlайовзийташ ба эзараш агитатораш, политинформатораш, хlаьта саlаlача сахьата цар самукъадоахаш хул бохханий агитбригадаш а районни агитпоездаш а.

Республике эттара хьалхарчарца ялат хьакха а арда а болалу Грозненски района механизатораш. 10—12 дийнахьа ма бола ялат чуийна доахкаргда, аьнна дош деннад цар бохханий коллективашта «1979 шера хьункъам чуэцилга, юртбоахама продукташ доакъари книйделга lалашдара а 1979—1980 шера хьайбаш толаме lаттара дахара а вхы тlа де дезача гlулакхий хьоакъехьа» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцем бувцаш йоаш льча собрашешна.

Хlаьта цхьана хьатlаоттача хlара дено кхухьача хоамашца хьахьехк тоош дэшал дош кхоачашдара бlу ца къовлабеш хьар беррагаш хlама бац аьнна боля механизаторам къахьегаш болга. Ишта, «Октябрь 60 шу» яхача совхоза коммуниста Хидаев Мохьмада кхоъ ах дийнахьа норма 525 йолча 876 гектара тlара мукх горохи аьрдай, хlаьта цу боахамерча Хасанов Яхьъяс «Нива» яхача комбайнаца пхьи ахи дийнахьа 560 центнер ялат аьрдад е нормал 208 центнер дукхагlа, водитела Сычев Михаила цхьан дийнахьа кхай тlара дlаэсаб 348 центнер мукх. Ишта, иъычар хьоккам ица мегаргбола 1979 шера хlи-марса ударникаш коммунисташ-механизатораш цу района вокх боахамашца а хlаьта ишта ялат чуэца йолаенкича республика кхыйолча районий колхозашкаи совхозашкаи ди тlехьа дукхагlа гучабувлаш ба.

Геттара бахъахьа даь хlама ларкlа доагlа ялат чуэцачи деча деррнгича балхашта кулгалдара районаш а боахкамий а оперативних штабош вlашагlъехкачар даьр. Тlаккха цхьацанахьа болх кьадача лостамагlа бар дукхьа а хlара штаба члеи ший къаьстта пхьа гlулакх бахьан жоп луш хилийтара а оперативни группаш вlашагlъехкий. Социалистически яхь вlаштlехьъаьккхараи массово-политически болх барак йолча группама нерте оттаву партиона секретарь. Группаш ший аргlана секторош йолаш я: хьалхалаттача опыта хропаганда яра, справочно-информационни хоамаш гулдара, кепайоазон, радиовешалена, гойтара агитацена лостам телара, пропагандистски болх бара. Цу ерригача засеый болх толамца вlаштlехьбаккхара, партийни влияни чlоагlъяра, хlара коммунист ший авангардин лоархlам кхоачшбеш хилийтара бокхача лоархlаме я хаиш йолаш партгруппаш.

Ялат чуэца массавахьа болабенна беца а доакъар lалашдеш, кхьдола кхаякхара балхаш деш ба республика берригга механизаторам. Хlаьта уж деррига балхаш комплексно чакддоахьтга lалаш ца деш хилча доакха зе дала тарлу. Укх денопша газеташ хоан бора «Назрановский» совхозе йон lалашъелга тlехьадоахаш хиларах, Няьсар-Кертерча отделене кулгалхой бехкагlа доакъара культураш хьаннахьа ца хьоккаш, хlаьта касарах ухкараш хьагул ца еш хиларах, техникаш лерттlа пайда эцилга вlаштlехь ца даккхарах. Цу тайпара ледарлонаш хlана ялат чуэцача республика кхьча боахамашка а юкъ-юкъе хулаш я. Тlаккха цига болх бечарна юкъе бенцй вай коммунисташ, из ца гуш бус уж!?

Парте райкомашка, горкомашка, кхьаьнцарча партийни, профсоюзни организацеша де шал эшар де дедза кхашка болх берашта лерттlа хьалаш хьадара, хьалхалаттараш дешаща а гlулакхаца а белгалбахара, хьйбараш царца кийсбала гlортаргбола гlулакх lалашдара.

Цхьан дешаца аьлча, вlалла эша ца белийташ ханнахьеи чуийца баккха беза берригга хьункъам. Тlаккха цу къовсаме даим эттара хьалагlча моттиге латта безараш коммунисташ ба, шоашкара денна дика хьоакхеи гойтарад мутlарера белхаой шоашта тlехьа бахи декхарийна ба уж.

Сихдаь дlахьош да ялат чуэцара балхаш Надтеречни района «Озерный» совхозе. Укх шера 1188 гектара тlара ка бола ялат чуда дезаш ба цу боахама къахьегамхой. Из деррига балха итт дийнахьа чудерзадаь даикха социалистически декхар тlа а ийла къахьет шар. Ялат 7 комбайнаца чуэцаш да хьенкари ардари къаьста долаш.

Балха нормех лоархlа ца веш цхьаькха механизатор ваи. Хlаьта геттара дика лоарlобу шоай декхарех М. Юсупов, М. Арсаев, И. Насуханов. Тlехьарчунца ахьаиа комбайна тlа штурвальни волаш болх беш за шуи вol. юкъерча школа дешархо Арсаев Согаип.

Ди дlадахийтац цу комбайнераша балха нормаш 150—180 процент кхоачаш ца еш. Хlаьта Насухановеи Юсуповеи ялат хьакара шера план кхоачашъяьб.

320 гектар мукхах 220 гектара тlара бар "чуберзабаь баьнаб механизаторш, хlаьта кlа 110 гектара тlара чуийцад.

Иа бола ялат чуийци доьккха кхаш чах сиха мукъа я даьхе оах. Цига доакъара хьежкlаш дlас дага ба совхоа къахьегамхой.

СУРТА ТIА: Надтеречни района «Озерный» совхоса дикагlчарех цаl воза комбайнер Арсаев Мусанин цун воl Соганин алата ка мез дика биэаб хьожаш ба.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Хий дуллача лаьтташка ихееш дукха культураш я Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозе. Ишта а 770 ялатан 519 силосан дlайийна хьажкlаш, 631 гектара тlара кхартолаш, кхыйола культураш. Агротехника бокъонаша дlадехкхача боарамагlа культурашта хий дlакхачийтар дукха ерргга торонаш оарцагlаьлха ява дlакхоачар деш къахьег волхоа.

Вегетационни хьисапе цхьа деррнгача 4569 гектара тlа хий дилла а даькха, шоззагlа — 3120, кхоззагlа — 1039 гектара тlа из болх чакхбаьккхаб хlанз.

Доггlан хьисапе хий детта 17 агрегат я боахаме. Царга хьожаш, уж лелаеш болча механизаторашта юкъе цхьаккха вац ший балха нормех лоархlа ца веш. Хlаьта геттара дика къахьег Кузьменко Владимира, Королев Александра, Пелейко Ивана, Бузоверов Александра.

СУРТА ТIА: Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза механизатор Бузоверов Александр. Дlахо гуш я доггlан хьисапе хий детташ латта цо лелаю агрегат.

РЕПОРТАЖ

ИШТТА БЕ БЕЗА БОЛХ!

Вlайха хьеж малх. Гаьнара гуш я ялат хьокхаш йоахка комбайнаш. Царна тlехьадус кийсача мутlарех зада мукха касараш. Комбайнаш лелаеш Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза механизатораш ба.

1797 гектара тlара ялат чуэца деза цар укх денопша. Цунах 600 гектара тlа мукх ба. Из хьалз чуэцаш 18 комбайн я.

Дукха вlаши дагабийлар комбайнераш хьалхара мул хьаита болабайтача бахьаньа ба яхаш. Юххера а соцам бир дика опыт йолча Марьиничевайта болабайта. Дукхьал цу цхьан дийнахьа 8.1 гектара тlара 245 центнер мукх чуийнар цон цуи новкъоста А. Изоньевсн. Ишта оасаре къахьегаш ба хlанз а. 20 июне колхоза деррнгача кхашне доладир ялат чуэцара балхаш.

Ялат чуэцача цхьан кхай тlа мийсвелар тхона партнома секретарь Ибрагимов Джалил.

Селхан ялх сахьат доаллаше дlадоладеннад тхо ялат чуэца, — яхаш дувц цо. — Дукха ха я тха комбайнаш кийча латта.

Тхона хьалхашка бlарг дlа ча кхоачча гаьна улл дошоча кхий форд. Юкъ-юкъе хьекхача миках теркаш латт дица ханин. Гаьнара хьахезар гуш йоацача комбайний моторий оаз. Тlаккха гучаьнлар цlе вымпел тlаьгlа комбайн. Кхай йисте дlатlа ма эттинге хьайзза юха а канаштa юкъе чутилдар.

— Тахан ер участок хьекха дарга тхо, — дувц Ибрагимова. Ялат дика долча тара да. Керттера дар — ха на тилийтар. Дийнахьа сарралца бу болх. Укх шера план 30 центнер йолча оаха социалистически декхар тlаийцар хlара гектара тlара 37 центнер мукх чуэца. Хlаьта селхана хlара гектара тlара дукха хlама ца эшаш 40 центнер яьлар. Паччахьалкхенга ялат дохкара диъ шера план кхоачашъяьй оаха. Укх шера декхар тlанйааш яхе шера план кхоачашъе а.

Тхо къамаьл деш латташ Мирьничева лелаю комбайн, бункер а йиза. седар. Сиха дlатlалаьллар бункера кlал шийн машин Баркинхоев Беслана. Из ялатах йиза дlаяхача цунна когаметта хьаотт Чаниев Мухтара. Назаров Александра машинаш. Хlара минутах пайда эц водителаш а. Цудухьа къахьегама оасарле лакха я. Ма хулла болх дикагlа бе гlерт комбайнераш, шофераш.

Ялат чуэцача белгалбувл хьалхалаттараш. Уж ба коммунисташ. Царгара хьовхам иббу кхычар. Хьалхарча дийнахьа социалистически яхье котало яьккхар цlи хезача комбайнеро С. Синчиноваси цун сменщика А. Синчиноваси. 19.4 гектара тlара ялат касарах lодиллар цар.

Юрта боахаме дукхача шерашка къахьегаш lоаль йоакха опыт я цун. Тракторист хиннав. 1967 шера дена комбайн лелаеш ва. Цlаккха а вlаьд цун комбайн кхай тlа еха. Цунна ремонт еш чlогlа йоахко ю С. Синчиноев.

Кхаьстта укх бlаьста боккха теркам тlабехийта болх бир цо из тоеш. Болх бальча, цlаьхха а цlаьхха а хьон из комбайнага дахьта хьоих, уллаш чlогlъю. кхыдар ду.

Ишта хьиаре къахьегаш ба комбайнераш И. Аксютичев ший новкъостаца В. Бачмановца. Цар хьалхарча дийнахьа шоллагlа моттиг яьккхар 17.4 гектара тlара ялат хьенха касарах а дуллаш. Кхоалагlа моттиг яьккхар И. Колганаси Н. Хавалкоси. Цар касарах lодиллар 16,4 гентар ялат.

Шоферашта юкъе социалистически яхье хьалхалаттт Бериинхоев Беслан. Дукхьал хьалхарча дийнахьа цо хьаттa дlавихьар 34 тонн мукх. Цу хьалхалаттарий сийна центральни усадьбе цlе байраих айийр, хlаьта кхашка дlа-юха кхухьача стенда тlа арахийцар цар сийна «молнии».

Цхьа хlама белгалдаккха доагlа. Массеах звено я укхаза вlашагlъелла. Маминов Мухарбика звено ялат чуэцара кхаш кийчдеш я. Тихановский Павел керте латта звено я комбайнаш, машинаш схача уж тоеш. «Техпична» яхача машина тlа сварочни агрегат. эшаш йола оатхалаш я.

Партгрупорг - звеньевой Кузин Иван ший кхаь новкъостаца ва ялат касарах lодуллаш болча комбайнераша бечча балхаса хьожаш.

Ялат чуэцача кхай тlа гlолла лелаш ба цlе новзакаш а йоахкаш пенсионераш-активисташ, хальна тlахьожама группа юкъебоагlа Гоцуленко Николай Макарович, Шевяков Степан Никитович. 70 шу совгlа даьннад цар хlаране. Уж шоаш хиннаб хьалха комбайнераш.

Социалистически яхьа итог еш ба профкома председатель Аксютенко Надежда Николаевна, комсомольски организаце секретарь Бузоверова Вера Ивановна. Шоай хаппахьа арахец цар «молнии» къахьегама листокаш. lуйрийна юртарта радиогlолла къамаьл ду хьалхалаттарий балхах дувцаш.

Цу хьалхарча деношка даькача толамаша дегаш айдаь бола ялат бхедераш сихагlа хьункъам чуийца бола, тlаийца деккараш толамца кхоачаде гlерт.

Цу деррнгие хьинарегlен оасарегlен хулийт ялат чуэцаш боахкарий къахьегам, царна юкъе шерагlа ярк хьь.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

Чуэца доладаьд ялат

Гурахьа дlадийна ялат чуэца болабеннаб совхозатехникума кхаш леладераш. 27 июне мукх хьакха вральна комбайнаш. На чуэцаргба хьоккашеь оардаш а, хьалхагlа хьенахь касарах lобила а. Болх болабеннача хьалхарча дийнахьа а шоай массазара говзал цlаьхха гойтар опыт йолча механизаторша. Эттара дукхагlа мукх аьрдар индаре меттел, районе цlи хоза волча комбайнера Кансиров Муссас (36 тонн гаргга), цул йиъ центнер лохагlа мара хиланзар Хамхоев Аьхьмада дийнахьара хьокхам. Мукх оардаш хинача йиъ комбайно 95 тонн совгlа ялат чуийцар цхьан дийнахьа.

Механизаторий тешаме бола гlоначаш ба боахаме дукхача хана деиз къахьегаш хьабоагlа шофераш. Ма хулла сихагlен ца дойташ ялат чуийца даккха лерхlаш я цар таханара уйлаш. Хьункъам чуэца болабьча хьалхарча деношка социалистически яхье хьалха ва ГАЗ-53 яхача машинаца болх бу шофер Мальсагов Рашид. Во цхьан дийнахьа кхай тlара тоне дlабихьаб 34 тонн мукх, хlаьта шоллагlча метта волча шофера Хамхоев Аьхьмада — 22.4 тонн.

Дукха къахьийгад Евлоев Юназа ший ГАЗ-51 яха машин ялат чуэцара а ахкан кхыча балхашта а кийчъеш. Хlанз дикагlчарна кийсса болх беш ва из. Ишта водителаш кlезига бац гаража коллективаца.

— Арахьара новкъостал ца эшаш тхоай низашца чуэца мотаргда тхона на бола ялаташ, — йоах боахама директора Цоииев Мухтара. — Деррига а чуэца дезар 950 гектар ялат да, цу даькъе 770 гектар кlа а долаш. — Болх болабьча хьалхарча деношка еча прогноз оаха 25 центнерал кlезигагlа боацаш хьункъам чуэцаргба хlара гектара тlара.

Д. ХАКИМОВ.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДIАХЕЦАЦ

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединеиена чуйоагlача предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалдаиа хьалха латташ хьайоагlа укх шера Грозненски ацетонови завода коллектив. Валови продукци арахецара хьалхарча ах шера план кхоачашьярах 21 июне рапорт дений цо. Планагlа лерхlачуя совгlа цу юкедисача деношка завода болхлоша арахецаргья 800 эзар сома мах валови продукци. Хlаьта заданел совгlа цар маьхала йоаккхаргья 850 эзар сом мах бола товарни продукци. «Б-12» яха витаминаш кийчъяра ах шера план 19 июне кхоачашъяьй цар. Ер бутт боаллехьа заданел совгlа арахецаргья тхьо килограмм витаминаш, ишта шоллагlча ах шера чотах кийчъергья 10 тонн ацетофилин.

Дика да завода коллектива техникко-экономически хьокхамаш а. Къахьегама оасарле лакхъяра паччахьалкхен план 104.4 процент кхоачашъяьй. Дукхьала из лакхъяра чотах кийчъяьй заданел совгlа ара мел хийна валови продукци. Планал совгlа продукци маьхала яккхарах, бийдал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоирах, арахецача продукцега дlабоха мах лохбарах укх шера заданел совгlа паччахьалкхенна баь пайда 110 эзар сом да.

Социалистически яхье хьалха латташ хилацa белгалъьнна я Кухаренко Александр Александровича кулгалдеча «Б-12» яха витаминаш арахецача цеха коллектив. Вострикова Лидия керте латта сменеи. Къаьстта дика болх беш ба аппаратчикаш Новенков Анатолий, Руденко Раиса, грузчик Юнусов Майрбек, слесарь Кулигин Александр ишта кхы дукхагбараш. Цар хlара сменагlа нормаш 120—125 процент кхоачашъю.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Советски Союза рационализаторашкеи изобретателашкеи

КПСС Центральни Комитетов СССР Министрий Советов дlайха кхорашл ду мехка изобретателашкеи рационализаторашкеи дезача дийнахьа — Владимир Ильич Ленина изобретенеех долча декрета кулг ядаьча дийнахьа дена 60 шу дизарцеи изобретателийн рационализаторийн Ерригсоюзни ден цlейцеи.

Декрета тlарча ленински идеяша оттайир социализма хьалашка изобретательство дегlайоалаяра кертера принципаш, хьайийллар къахьегамхой техническии кхоллама шерра торонаш.

60 шера советски изобретательство хьабенаб боккхеи сийлени ниъ. Миллионаш болча lилма-технически прогрессе энтузиасташа хоалуш дакъа юкъедихьад халкъа боахам дегlабоалабара актуальни проблемаш къоастача, вай Даьхен экономически оборони низ чlоагlбеча.

Дегlаенача социализма хьалашка изобретателаш рационализатораши хьалха боагlа производства эффективности балха дикали айяра тlехьа лелаеча социалистически яхье, шоай кхоллама балхаца гlо ду къахьстача коллективашта халкъбоахама заданеш толаме кхоачашъе.

Доккхагlа хулача коммунизм хьальяра декхараш дlадех изобретателаци рационализаторши дlахо йодача хана а технически прогрессе хьалхалаттарий мутlарашка хилар, хьа а еш производствана юкъе прогрессивни техникеи технологии кхахьар, къахьегама оасарле дlахо айяра, продукце дикал лакхъяра, материальни энергетически ресурсай кхом бара резерваш тlагlертта лехар.

КПСС Центральни Комитети СССР Министрий Советк чlоагlа тешаш я мехка изобретателийи рационализаторийи йоккхача отрядо КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяра, lилма-технически прогресс сихъяра лоаттабеча къовсаме шоай низаш алсамдоахаргхиларах, коммунизма материально-технически база хьакхоллача шоашнара доагlаш дола дакъа юкъехьоргхиларах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

СИГАЛА Я «ПРОГРЕСС-7»

«Салют-6» — «Союз-28» яхача орбитальни lилма-техкама комплексе вlаьхкача хайа болх балха lалашдара программага хьежна Советски Союзе 1979 шера 28 июне московски ха 12 сахьата 25 минути яьлча сигала дахийтад «Прогресс-7» яха автоматически транспортни кема. «Прогресс-7» яха кема сигала дахийтаро де лерхlар:

— «Салют-6» яхача станце тlа двигательни установкана доагорш тайп-тайпара ноохьаиш дlададьар;

— автоматически грузовой кема конструкце элементана, бортовой системаша, оборудоване дlахо болх мишта бу хьажар;

транспортни кема орбите дахийтад е параметраш йолаш:

— лаьттана эттара дукхагlа гаьна* даьлача хана — 270 километр;

— лаьттана эттара дукхагlа герга кхаьчача хана — 193 километр;

— лаьттана гонахьа го боаккха ха — 88,8 минут.

— Оагlора ластар — 5,6 градус.

Телеметрически хоамаша хьахьоэхачох «Прогресс-7» яхача кема тlарча системаш болх боаррамагlа бу.

ВIАШИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХ ЛЕЛАДАР КЕРДАЧА ЛАГIА ТIА ДАККХАР ДУХЬА

27 июне СЭВ сессе дийцар дунен халкъашта юкъе социалистически къахьегам бекъара, социалистически экономически интеграце, программа вlаши цхьана гlулакхаш леладара йlаьххача хана йола программаш кхоачашъяра лоархlаме дешаш.

Заседане къамаьлаш дир КПСС ЦК Политбюро члена СССР Министрий Совета Председатела **А. Н. Косыгина**, ВСРП ЦК Политбюро члена, ВНР Министрий Совета Председатела **Д. Лазара**, КПВ ЦК Политбюро члена, СРВ правительства Премьер-Министра заместитела **Ле Тхань Нги**, СЕПГ ЦК Политбюро члена, ГДР Министрий Совета Председатела **В. Штофа**, МНРП ЦК Политбюро члена, МНР Министрий Совета Председатель **Ж. Батмунха**, ПОПР ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета Председатела заместитела **М. Ягельске**, РКП ЦК Политисполкома члена, СРР правительства Премьер-министра **И. Вердеца**, СФРЮ Союзни исполнительни веча Председатела заместитела **Д. Ставрева**.

Москве 28 июне чакхъяьлар правительствашта керте латтарий боарам тlа хиниа Вlаши Экономически Гlодара Совета сессе XXXIII заседании.

Заседане дакъа лаьцараша белгалдир дунен историе чухь социалистически мехкий дукхача оагlошкахьара экономически, lилма-технически гlулакхаш вlаши цхьана леладара организаце 30 шу дизар. Цар къоастадир, уж кхоачашдича, социалистически мехкий содружество чlоагlъергйола корта бола дешаш.

Совета беча балхо, белгалдир заседане, гlо ду шехарашха дола мехкаш дlахо кхотадара, цар вlаши цхьана леладу гlулакхаш кlоарсдара а цар эффективность айяра а, дуне дегlадара социализмо ю влияни чlоагlъяра, дунен халкъашта юкъе лелача отношенешка цхьатаррарча бокъоний вlаши пайдана дола гlулакхаш цхьана леладарен принципаш чlоагlъяра.

Сессе йийша а йийша къовлабийр СЭВ членаш дола мехкаш халкъа эшача промышленни товараша lалашдара, транспортни бувзамаш дегlадоаладара рациональни хьашташ кхоачашдара вlаши цхьана гlулакхаш леладара йlаьххача хана лаьрхlа йола программаш (ДЦПС). тlа оттадаь декхараш кхоачашдара машинаши оборудовании хьаяра де дезараш. Заседане дакъа лаьцараша белгалдир. Комплексни программа йоалхаши дегlайоалаши ДЦПС-о 1990 шерага кхачалца социально-экономически дегlадахкара керттера проблемаш къоастанра, вlаши цхьана гlулакхаш леладара йола барт баь стратеги оттаелга.

Сессе белгалдаькхар, цхьана гlулакхаш леладара дlадахача 30 шера вежараш ха долча мехкаша шоай коммунистически болхлойи партеша кулгал а деш оалан тlара социально-экономически хувцамаш даьлца, социализми коммунизми хьалъяра декхараш толаме кхоачашделга.

Сессе къоастадир хьалха чlоагlъяь ДЦПС кхоачашъелга миштa лел, дийцар 1981—1985 шерий халкъбоахама планашта координаци елга.

Заседане кулгаш лоаьц цхьайолча дукхача оагlоний соглашенешта, лаьрхlа программаш кхоачашъяра тlаерзаь кхыйола соглашенеш сихагlа кийчъе аьнна декхар оттадаьд.

Дика мах баьб хьалха хиннача заседане могадь дола содружества мехкий вlаши цхьана леладу гlулакхаш кхоачашделга вlаштlехьдаьнкхара лостамаш дlахо ергадоахаш тоадара дакча хьалхарча балхий.

Пемен Халкъа Демократически Республика СЭВ балха тlа наблюдатель йолаш дакъа лацара решени яьй.

Сессе белгалдир содружества мехкий машаре арахьара политика, дунен халкъашта юкъера вlаши цхьана ладу экономически гlулакхаш дlаш дегlадоаладара, герзаш хьаделга сихдар соцадара тlаерзаь инициативаш бокках мах болаш йолга. Сессе дакъа лаьцарапа белгалдир КПСС, Советски Союзо, новкъоста Л. И. Брежнева машари герз lодиллареи дукхьа, стратегически тlалатара герзашта доазув оттадарах СССР-и США-и юкъе Договор дара лоаттабьча къовсама юкъе дикха lалашмате доакха дакъе.

Сессе чакхйоалаш-хиннача заседане бар новкъостий А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Б. Н. Пономарев, Н. А. Тихонов, К. В. Русаков.

НРБ, ВНР, СРВ, ГДР, Куба Республика, МНР, ПНР, СРР, СССР, ЧССР, хlаьта ишта СФРЮ делегацешта керте лаьттараша кулгаш яздир сессе протокола.

Сессе тlанйцар кепайоаза тlа араяргйолча СЭВ тlаьхьитт шу дизарах йолча заявлене коммюнике.

Сессе тlехьара дош лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела **А. Н. Косыгина**.

КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председатела **Л. Штроугала** лоацца къамаьл деш дега тоам хулаш могадир укхал тlехьагlа хургйола заседани 1980 шера Праге чакхъяккха лархlар.

Сессе дакъа лаьцараша цхьа барт болаш хьакхайкадир СЭВ членаш долча мехкий доттагlали кхотадалара чlоагlлургхиларахи дегlаухаргхиларахи. хlаьта вlаши цхьана леладу гlулакхаш кердача лакхагlача лагlа тlа дахаргхиларах шоаш тешилга.

А. БЕЛИКОВ,
В. БЕЛЯЕВ,
П. КОНОВАЛОВ,
ТАСС спец. корр.

Наха кхетам балара болх тоабеш

ЮКЪАРА ДЕКХАР ДОВЗАШ ХИЛА ВЕЗА ХӀАРАВАР

Къахьегамкошта коммунистически кхетам баларе дош масса а оагӀорахьара чулоацаш ба мий бетта арабаьнна КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дӀахо тоабарах» бола соцам. Цо лостам лу комплексагӀа — политически, къахьегама, нравственни кхетам балара, советски патриотизмая пролетарски интернационализмая уйланца, къахьегамца, коммунистически гӀулакх долаш хиларна вахартвола керда саг хьалкхевара.

Партийни организацешта, коммунисташа шоаш коллективашка бергболча политически кхетама балха программа а лерхӀаш хьатӀайпад из документ. Из массанахьа дувц, кӀоаргга Ӏомаду.

Из дувцаш лехашка в цул тӀехьагӀа ерригача коллективашка а юкъара собранеш хилар Грозненски гӀишлошъи материалаш тьеча № 2 йолча комбинате.

— Ерригa собранеш хьайийлла йир оаха, — аьлар комбината партбюро секретара Махашев Абуязита. Коммунисташа а парте боацараша а дийцар дӀахо йодача хана кхетама болх тоабари хьакъехьа де дезараш. Цар къаьстта белгалдаьккхар из болх коллектива вахарна айххь бувзам бе безаш хилар, йоах Махашева.

Эггара хьалхарча аргӀанв цар йийцар дисциплина, из чӀоагӀъе езаш хилар. ДӀадахача шерен укх шера пхо беттан комбинато халкъа боахамга дӀа ца кхоачийтиш йисар, вешта аьлча, хьа ца сш йисар 817 эзар кирпишк. Цун керттера бахьан дар болхлоша прогулаш яь хилар. Прогул яча саго тӀехьаъот шийна коллектив, доахалу задани а тӀанийца доахар а кхоачашделга. Ишта лохо ба цун политически сонкетам, цун довзиц производстве къахьегара маӀан, ма дарра аьлча, юкъара хьашташ. Нагахьа санна, болхлошта юкъе хила ма боагӀаре кхетама болх баьбаларе, прогулаш еш бола нах кӀезига хургбар а кӀалла хургбацар комбинате.

Ишта дувцар шоай предприятох дог лазача нахь. Цар белгалдоахар дисциплина тоаяра агитатораша, пропагандисташа, политинформатораша вай чура а арахьара а политика кӀоаргагӀа дӀайовзийташ политически кхетам балара болх бе безаш хилар.

Къахьегама дисциплина чӀоагӀъяра боккха лоархӀам болаш я новкъостий судаш. Бакъда, цар бе боагӀаш бола болх бац. ПӀезига новкъостал ду. Цар гӀулакх лакхе дезаш хилар белгалдаьккхар.

Болхлой политически сакхетам лакхбара, план а тӀанийца доккхар и толамица кхоачашде дагадохийтара уйла тӀеозаш хила саь гойтара агитаци. Бакъда, из хила ма йоагӀара яц. Цу хьакъехьа критически дош оалаш къамаьл дир шоллагӀча цехерча коммуниста Крамской Петр Ивановича.

Вай дош деннадар план а декхараш а кхоачашдергда аьнна, йоахар ораторашa. Кхоачашдандар из. Цун бахьан духхьела прогулаш яр хинна Ӏац, цунна бехке я комбината администраци а. Цехашка оттаяь керда оборудовани болх ца беш латта дукха ха я. Масала, из бахьан долаш план кхоачаш ца еш тӀехьайисар цхьоалагӀа цех. Ше къамаьл деш из белгалдаьккхар цу цеха парторгонизаце секретара Васильевас. Цу даькъе шоашкара ледарло гойтарах цо критика йир комбината кулгалхошта.

Цо а кхыча коммунисташа а йоахар, сха кирпишкаш оатаж дом а беш, шамотт оал цок, из кирпишкаш еча лоабатах дӀатохаш йола установка санна, болх беш хургьяр шоай цехера керда оборудовани а, нагахьа санна кулгалхоша йоагӀаш йола йоакхо яьяларе.

Комбината иттлагӀча пятилетке реконструкци е оттадаьдар. ХӀанзалца цу даькъе дал хӀама дац. ХӀаьта предприятиа тицача, къамача оборудованеца болх беш я. Керда оборудовани юкъейоалаиза ярг ца хилар дӀадийхар коммунисташа.

КПСС ЦК соцамо ма яхха кхетам балара болхлошта юкъен цар деналаш бахачен беш бола Ӏилма-атеистически, интернациональни кхетам балара болх тоабе беза, йоахар собранешка къамаьлаш даьча наха. Цхьайттанийтта къамах бола нах юкъе болча комбината коллектива барт тоабарь, цун цхьоагӀо кхотаира, хӀаьта цунца производственни программа кхоаланнъяра а доккха новкъостал хургдар цох.

Выставицка коммуниста Темирсултанов Ӏийсе, аьлар, комбинате болх беш дукха нохчий ба. ХӀаьта наггахьча сагагара дӀайиккхача уж юрташкара хьакхувлаш а ба. Царна юкъе наьпа метала дийцача бакъахь да агитаторо с политинформаторо ше кхетама болх беча хало. Темирсултанов агитатор ва. ВорхӀ шу да цо политически кхетама болх бу.

Советски наьха доттагӀаз, вошал гаьннара хьадоагӀаш да. Интернационални кхетам лучу хава дӀадовзийта деза из мишта хьехнийад, мишта чӀоагӀденнад. Из кӀоаьгто дӀайойтара дувца, доладе шортта масалаш долаш а вай Нохч-ГӀалгӀайче, Кагирхой болча хьехв беза Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀем тӀа лаьтта нах, къахьегама ветеранаш. Цар дика дувцаргда пох лаьца.

Комбинате болх беш болча нахах дукхабараш бах Петропавловски поселица ядача поселкашка. Цига хул улидай цӀейш, концерташ ушта ду. Из гӀулакх хьаллаца а дӀахо дегӀадоалале а деза.

Культура лакхъяре, спорти физкультурен шерра юкъейоалвира къакъехьаре къамаьлаш хилар собранe.

Шоаш беча политически кхетам балара балха тӀехь политинформатораша, агитаторашa дукхагӀа дувца деза коллектив социалистически яхь мишта лел, бетта, квартале комбинато, районо гордо, республико плановии задане, тӀанийца декхараш мишта кхоачашдаьд. КПСС ЦК соцам тӀа ма аллара, аьнна доши деш доза гӀулакхи ца! хила деза, яхаш дувцар коммунисташа. Комбината коллектива тӀехьатетта йиш йоаца гӀулакхаш, къоасталанза доли дешаш гуччахьа, массанена а хозаргдолаш дувца деза, йоахар.

Коллектива балха тӀа доала кхоачамбоацараш, уж дӀадахара де дезараш, дӀахо йодача хана «Идеологически, политико-кхетама болх дӀахо тоабарах» болча соцамо ма яххара кхетам балара болх тоабе безаш хилар дувцаш къамаьлаш дир коммунисташа Вашкова Зинаида Федоровнас, Алероев Илеза, Исаев Сайт-Ахьмада, кхычар.

Коммунисташа, комсомольцаша шоаш бергболча политически кхетам балара балха программа а лерхӀаш тӀанийцар КПСС ЦК соцам, белгалдаьккхар беседа а политинформаци а кӀоаргга чулоацам болаш, партен правительстван чура а арахьара а политика ма йрра дӀайовзийташ с соаш хилар.

Ю. ЧАХКИЕВ.

АМУРСКИ ОБЛАСТЬ. Эггара хьалхара продукци арахийцай ПНР-ерча специалисташа новкъостал а деш хьалъьаьча вахаш доттача сезинатни материалий Свободненски заводо. Польски инженераш советски наладчикашца цхьана ханал хьалха монтаж йир пхе технологически линешкарча автоматически оборудованена.

ХӀара шера заводо арахепаргья 140 миллион кирпишк. Из дӀаухийтаргья БАМ, Зейски Бурейски ГЭС-аш, Гаьнарча Малибоалера икъдола гӀирсаш хьалдеча.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа): прессашта вола специалист А. Луковски (ПНР), смена начальник А. Фролов, монтажа кулгалхо М. Вандзель (ПНР), керттера инженер Г. Калашников, электрик В. Кендзерский (ПНР), цеха начальник А. Старков.

В. МАРИКОВСКЕ сурт
ТАСС фотохроника.

Тахан — изобретателеи рационализаторей Ерригсошла Ди

ДАЬХЕН РУЗКЪА дебаду кердадараш

1979 шера 30 июне 60 шу дуз В. И. Ленина «Изобретенех» йолча декрета кулг а яздеь кердача социалистически ларда тӀе советски изобретательство дегӀаозе йолаенна. Ленински декрето къаьгга хьахьенхар изобретательство дукхаьна нека деньа лоацаргдола болем хилийтара, къахьегамхой творчески инициативе дегӀакхувлара, Советий Республика дегӀайоалера цох изетамца пайда ийбайтара вай партен правительстван чӀоагӀа йоакхо еш хилар.

Наггахьа мера боацача геванчашера дукха миллионаш бола новаторий хьехилар, из ба советски Ӏаьдал эттача шерашка изобретателеши рационализаторашен хьабена никъ.

Кердадар, прогрессивни дар хьехоллаш барий ленински хьисапа йоаиз ала хьаьокх дерригача лакхъа цӀей «Изобретателеи рационализаторей Ди» деадара долча СССР Лакхахьерча Совета Президиума Указо. Эггара хьалха деадеш да из укх шера.

Таханара ВОИР — из я итташ миллионаш болча новаторий отряд, уж чубоагӀа 90 эзар йолча юкъьаьмерча организацешта.

1959 — 1965 шерашка технически кердадарех производстве пайда эцарех баьнна пайда 10 миллиард сом хинна дале, ВОИР-а членаша социалистически декхараш тӀенийцад иттлагӀча пятилетке 22 миллиард сом пайда бергбола кердадараш производствана юкъедоаладе.

Дика дегӀабеннаб изобретательски рационализаторски болх вай Нохч-ГӀалгӀай республике а. Укх тӀехьарча шерашка къаьстта чӀоагӀа творчески хьинар ойдеча къахьег республикерча изобретателешен рационализаторашен. 1965 шера кердадараш производстве юкъедаьхарех пачхьалкхена хинна пайда 5,6 миллион сом дар, хӀаьта иттлагӀча пятилетка хӀара шера новатораша 17 миллион сом пайда бу, пятилеткагӀа тӀанийца социалистически декхараш дӀадахача кхаь шера 75 процент кхоачашдаьд цар.

Укх тӀехьарча 10 — 15 шере вай республике творчески къахьегача Ӏилмани Ӏилманпроизводственни коллективаша шоай изобретенех хьа а ю хакъа боахаме болх бе йоалийтай керда машинаш, юкъейоалаьй керда материалаш, оборудованиш, технологически процессаш. Царех я химически производстверя керда катализатораш, мехкдаьтта продуктех ебара йола керда способаш устройствашш, тайп-тайпара химически веществаш, бурув тохара а мехкдаьтта деназара а йола керда оборудованиш технологически процессаш. Уж кийчъъд вай республикерче Ӏилмахоши специалисташи, цар низаца кийчдаь производствана юкъеанлъяча цу кердадараша промышленносте доакъошкара технически боарам оалангара деза хийцар, дикка лакхъяйийтар къахьегама оасарле.

БархӀлагӀчен пхӀалгӀчен пятилеткашка, укх пятилетка кхаь шера вай республика халкъа боахама юкъейоалаьй пачхьалкхена 30 миллион соагӀа сом пайда беш бола 1973 изобретени.

КПСС XXV съезде белгальяьккхар иттлагӀча пятилетканa йола вай парте экономически политикан дукхаьча хана йола перспективаши, общественни производствана интенсификаци е езалга, балха эффективности дикали лакхъе езалга а белгалдаьккхар. Цунца дувзадена къаьстта боккха лоархӀам болаш да боккха пайда луш йола изобретенеши керда техникаш юкъе а кхувлаш юкъарча обществе эффективность лакхъялга. Цу лоастамагӀа дукха балхаш даьд вай республика а.

Масала, СССР 50 шу дизара цӀерагӀча Грозненски химически заводерча специалисташа Р. А. Тихомировас, С. А. Минурниас, А. П. Литвина, Л. А. Шилова, А. Ю. Брука, Р. П. Солонеце юкъейоалаьча «Фенол цӀендера йола способ» яхача изобретене торо хилийтар укхаза арахеца фенол дуненаякагӀйолча стандарташта юкъедахийта. Цу кердачо халкъа боахама шера беш бола пайда 2 миллион гаргга сом да. Цу заводе специалисташа И. Д. Шелякова, В. С. Онищука, Л. П. Речкова, кхычар «НИПИнефтехимавтомат» балхахошца цхьана производстване юкъейоалийр «Полиолифинеш еча производстве катализатори комплекса процесса автоматически управлени яра способ» яха изобретени. Цо торо хилийтар арахеца полиэтилен дикагӀа хилийта, реакторий къахьегамe оасарле лакхъе. Уж лакхе цӀераш хьахача изобренех пайда эц Ново-Куйбышевска, Гурьевe. Цар шера пачхьалкхена 400 эзар сом пайда бу.

«Грознефть» производственни объединене пайда ийбе болабаьб «Тампонажни маркале плотносте регулировани яра способ» яхача изобретених. Цо шере луш бола пайда 363 эзар сом да.

Производство эргайоахача донаха даьха лоац рационализатораша а. Цар предложенеш тӀоерзаьв а тьееш йола узлаши оеттаелаши дикагӀа хилийтара, уж тьеарга дӀадоаш дар кӀезигдара, экономически эффектность лакхъяра. «Грознефть» объединенерча рационализатораша кийчъяь «скважинашта меннетни цементировани яра способи из чакхъзкхара йоле средствони яха рационализаторски предложени производствана юкъейоалараж шере кулаш бола пайда 93,5 эзар сом да.

СССР 50 шу дизара цӀерагӀча химзаводо рационализатораша А. В. Жилина, Ю. П. Казюла, Ю. П. Козлова еннача «Рацонни телемеризаци кортусе тетрахлоралканаш дукхагӀа арахецара йолча мероприятий комплексе» яхача рационализаторски предложене торо хилийтар шера арахеца тетрахлоралканаш 230 тонни дукхагӀа хилийта, цу продукцена дикала Знак ялийта. Шера цу предложене бу пайда 199 эзар сом да.

Республике дикагӀбола рационализатораш лоархӀаш ба Восточни Электрически сетере болхлой Г. И. Ушакова, Д. Т. Мызникова. Цар дӀадахача шера кийч а яь производствана юкъейиьяча 15 рационализаторски предложене шере беш бола пайда 12 эзар сом кул. Ишта творчески балха тӀа хьинаре къоьлегаш ба «Пищемаш» заводера слесарь В. Н. Поздеев, «Терек» яхача объединене мебельни цеха механик Б. Н. Фотиев, «Электроинструмент» заводе центральни лаборатора начальник С. Ш. Еалоев, кхы дукхабараш а.

Укх тӀехьарча шерашка дикагӀболча 40 изобретателан рационализаторан еннай «РСФСР-и НГӀАССР-и заслуженни изобретатели рационализатори» яха сийлен цӀераш. Царал ба СССР 50 шу дизара цӀерагӀча химзаводе С. А. Минурниа, Р. А. Тихомирова, И. И. Давыдов, А. Н. Костюченко, А. Ю. Брук, «Сельхозтехника» Шалински МРО цеха начальник С-Х. И. Арсанов, трамвайно-троллейбусни управлене слесарь Д. П. Баранов, кхы дукхабараш а.

Республике халкъа боахаме изобретенеши рационализаторски предложенеши производствена юкъейоаларех иттлагӀча пятилетка кхаь шере баь пайда 49 миллион сом да, из хул дӀахача пятилеткагӀа цу юкъа баьча пайдал 8 миллион сом дукхагӀа. Изобретенеш производствене юкъеяьярах баьнна пайда 12 миллион сом да, из дукха хӀама ца эшаш бӀарчача ийслагӀча пятилеткагӀа баьр миссел ба. Духьала 1976 — 1978 шерашка кийчъяь изобретенеш 312 я. Уж я советски Ӏаьдал даьча денз кийчъяьраш миссел.

Министерствай, ведомствай кулгалхоша партийни организацешца цхьана планировани яра эргадаккхара, керда техникаи технологи производстве юкъехатьара бола организаторски болх дика вӀаштӀехьбаьккхача моттиге боккха пайда лу изобретенеши рационализаторски предложенеши. Ишта шоай болх дика вӀаштӀехьбаьккхаб «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенеша, царна чуйоагӀача «ГрозНИИ», «СевКавНИПИнефть» институташка, «Промавтоматика», «Оргтехника» Ӏилман-производственни объединенешка, Нохч-ГӀалгӀай транспортни управлене, кхы дукхача предприятешен организацешен. Цигарча рационализаторашен изобретателешен творчески балха тӀа бехка-дика толамаш а даьха деэду укх шера шоай цӀей.

В. ЕВДОКИМОВ,
ВОИР-а Нохч-ГӀалгӀай областной Совета председатель.

АТЕИСТИЧЕСКИ УЙЛАШ

Шерипов Асланбек

«Идеологически, политико-кхетама болх дӀахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тӀа йоах «...атеистически кхетам балар чӀоагӀдара хьадда дола гӀулакхаш белгалде а чакхдаха а деза, дына предрассудкашца къовсам лоаттабечара коммунистайи комсомольцийи бехктоккхам лакхбе...» Цунца дийза беча балха тӀа боккха лоархӀам болаш да атеистически темаех предприятей, организацей, колхозий, совхозий кулгалхоша бахача наха юкъе, кепайоазон тӀа, радион телевидени гӀолла къамаьлаш дар.

Нохч-ГӀалгӀайчене советски Ӏаьдал оттадеча халача шерашна къеча нохчий кулгалхочо Шерипов Асланбека яьхад: «Тхо гургдаш шоана гӀоалота мурдаш долаш, бакъда, хорадоагӀаргда революце мурдаш долаш!» Цу дешашта тешамо хилар из венна дӀаваллалца.

Майрен тӀагӀертан гучабоал цо классови моастагӀий, къоначa советски Ӏаьдала духьала цу шерашка агитаци яь моллаши шайхаши къаьстта а боахаш.

1918 шера 22 мае «Халкъа Ӏаьдал» яхача газета тӀа аральяннача «Нохчийчени Дагестанен турпалаш» яхача статья тӀа Асланбека цо ма варра хьавовзийт шайх Узун-Хьажа, дукха лаьтташ долаш хинна Гоцински Нажмутдин. Шерипова язду: «...Доккхийчен кхерамечен наькъех Нохчийчени Дагестанен эзза тесача довкъашен даьссача лоамашкен гӀолла йода революци. Бакъда, цу наькъаша — доазув доаца духьалевашa говза бола дукха моастагӀийи. Шийн дӀаяхача хаь моарзагӀаша фанатизма, дына лӀанарий, боадон, духовенства, аьлий, помещиний баьдечен садиваьллен лоалла тоӀадаь даьхка бусалба халкъаш деттадуш да шоай бух тӀара, хӀаьта паргӀатача фега, кортамукъалга, сердалга кхача гӀерт... ХӀаьта нагахьа санна шайх Узун-Хьажа санна болча уйлан даьшта тӀехьо мутӀахьен тешамен болча мурдий тоаба яле, революце кхийнад шийн васкеташта тешаме ба аьнна, дуз бка сийрда уйла йола интузиасташи чӀоагӀа къовсамхойи шийгахьа баха. Диктаторствай личноста влиянег хаяаш Нохчийчени Дагестанен дӀайоалаш латт...».

Нохч-ГӀалгӀайчен сурча революционни къовсама доккха эе хора Т. Чермоева, И. Чуликова, А. Митаева уж санна болчар. «Революции Нохчийчен» яхача статья тӀа А. Шерипова язду: «Революци хиннача хьалхарча бетташа Чермоев эттара доккхагӀа сий долаш вар. ХӀаьта Чермоева помещикех лийца ца Ӏеш «чӀоагӀале лувцар шайхехи моллехи. ХӀаьта Ӏаьдал бе долла уйла йола а наьха революционни сакхетам айбалара кхерам кхетабеча а помещикаша, моллаша, купецаша хьаллоацар Чермоев...»

Шайхаша яхь ца хеташ боашабора шоай чурдаш. Ховш да алхха Нохчашкахьа 60 эзар мурд хиннилга. Цар цхьаннха а дукъале ца еш дора шайхаш яхар, шоашта доал дерий боахамашка мах боацаш болх бора, дела совгӀаташ телар. «Единпи потока» оагӀонгахьа барий, Нохч-ГӀалгӀай юрт классови дифференцаца йолаш я яц, саго саг воацдеш а яц яьхарий теори харцъеш, юрт революционни керда аккхара тӀехьа къовсам лоаттабеча цӀи хеза волча А. Шерипова йоахар: «Нохчий! Тха аьлий хинна а бац е хӀанз а бац яхаш доккхал ду оаш. Бакъдац! Шайхаши моллаши эзарза ногӀа ба аьлел. Оаш хьегача къах бахаций уж? Шоаш Нохчийчен доал дераш ба яханий цар шуга, хӀаьта шайхаши моллаши цар оттабаьраши мара кхыбараш шоашта керте отта хоржаргбий оаш? Шайхашa еча харц суда, цар тӀалватта, беча биланнен низаи духьала дила могий шоана? Магац, магац, маггане а магац!

...Сомадовла дог цӀена деррига нохчий! Вай дай байнаб хӀанз шайхашен моллашен, берригача бӀаьхийча нохчаша йохкаш латта паргӀатон лаьттен бахьан долаш».

Гойтански халкъа Совете къамаьл деш Шерипова аьлар: «...Кастта шин шу доал Нохчийчено шийн кхел шайхашкен моллашкен дӀаенна...», хӀаьта шин шера хӀамале иккхара духьа шайхашен моллашен купецашца, подрядчикашца, спекулянташца барта а болаш Нохчийчен хьашташ деккед... ХӀаьта бокъонца дыно яхар деш бола шайхаши моллаши баьгӀа а баьгӀаб хӀанз багӀаш а ба шоай цӀагӀа общественни гӀулаккашта юкъе а ца лелхаш. ХӀаьта хӀана хьаттай исторе сцена тӀа Нохчийчене керда бокъонца революционни низ — нохчий кагирхой боала беза ха. ХӀана аьлча, шин шера харц шайхашен моллашен, купецашен, и. кх. дӀ. дика хьабовзийтаб шоаш малаш ба, хӀаьта нохчий халкъ кӀалхардаккхар латт цу кердача низа никъи паргӀатон ялараx».

Шерипов Асланбека шийн къамаьлашка гучаьнкхар къоначa Советски Ӏаьдала духьала хиннача. хӀилал доллача Чуликов ИбрахӀама кулгалдеш хиннача Гойтански Совета доал даьчар контрреволюционни позици. Къахьегама Нохчийченои ГӀалгӀайченои хьаллоацар моллашти шайхал доал яхача элементашти Шерипова майра духьал даьха гӀулакхаш. Шерипова Гойтански къахьегамхой съезде йоахар «...Гойтански Совет контрреволюцеца къовсам а ца лоаттабеш революцен спекулянаш я... Эльдарханова барт баьб шайхаца Сугаиб-моллаца, цунна хьашдола политика чакхйоах». Асланбека каргӀдоал Нохчийчен революционни низаш шийгахьа даха а нохчий халкъа советера моллаши шайхаши лелхабе я.

1918 шера 24 апреле Терски областной халкъа Совета заседание Шерипова дӀакхайкадир къахьегача нохчашен гӀалгӀашен революцена мутӀахьа хила дух биалга. «Сийлахь-йоккха эрсий революци бахьан, — аьлар цо,— тхога кхаьчар бӀаь шерашка тха даьша къовсам лоаттабаь а нӀшараш гебагӀашца лийта а йола башха-дика паргӀато. ХӀана тхоай лоӀамагӀа хила бокъо тхога кхаьчача хана из бокъо халкъо цхьаннена а дӀалургьяц. Из дар революционеро дала а доагӀаш Чермоев санна болча авантюристашта, шайхашен моллашен денна жоп.

А. Шерипова дукха низаш хьинари тӀадахийтар Нохчийчени ГӀалгӀайчени революционни низаш вӀашагӀтохара. Цо доккха лакхъа лаьцар 1918 шера 12 октябре Наьсарен-вокзале хиннача гӀалгӀай съезде. Цига цо аьлар: «...Революци яьннача дийнахьа денз духовенстви провоцировать даьд тхона. Вьйде нах Ӏехабора даьсса харц хабараш а дуьлаш, тхона доал дора цо. Йизза да яр из ерригача Нохчийчен, цхьан шерен ах шерен тхона доал лаьд цо, тхо дукъа кӀал лоттадаьд. Халача августовски деношка шоана гӀо де йиш хиланзар тха, из бахьан долаш вайна юкъе вӀур беллар цо, хӀаьта цу шийн Ӏоххача деношка вай латтар оакхарий санна цар вай вӀашкакхохкадаьча кӀоаргача ора йисте... Ираз дола минут — Нохчийче, сомаьлнар. Халкъ сомадьлар, из гӀеттар шийн моастагӀашта духьал. хӀаьта кхетадо цар лелаер шоай киса хьалдизара политика йолга... ХӀанз низах ехача цу духовенствана метта оаха хьакхолларгья паргӀата а низ бола а Нохчийче».

Цунна хоьра нохчийи гӀалгӀайи хьадаш моллаехи шайхаехи тийша доацилга. Царех цо оалар халкъа хьашташ деххараш ба. ХӀаьта халкъа паргӀато контрреволюционерашен, эггара хьалха духовенстваше духьала къовсам лоаттабеш яккха еза.

«Дог цӀеначa берригача нохчашна» аьча кхайкарал тӀа Шерипова яздора: цхьа шуя ах шуи даьннад шун къамаргаш Ӏейда самодержавен дӀаьккха, хӀаьта революце яьнача хьалхарча деношка деза Нохчийчен ерригa кхел оаш дӀаелар шайхашкен моллашкен... Цар шуга йоахар шарӀатагӀа даха деза, хӀаьта шарӀат кхоачашде могаргдараш шоаш мара а бац. Уж яхь дайна буяца оалаш бар... ХӀаьта шайхашен моллашен халкъа гӀулаих къоастадеча хана царна массаза а дага да шоай хьашташ, халкъадараш а доацаш. ТӀаккха, — йоахар кхайкарал тӀа, — тамашийна эгӀазло хул: хӀара шайха шийн мурдаш ба, хӀаьта мурдаша шоай шайхо яхар ду. ХӀаьта из бахьан нохчашта юкъе массаза а барт эгӀ, цхьоагӀо яц — хӀаьта къахьега халкъ шайхийи моллайи бӀехача тоабан моарзагӀашта юкъе деттаду. Фу деза шайхашен моллашен яхача хаттара жоп луш Шерипова йоах, — царна эш лаьв санна оаш болх бар, наьха чотах бахаш а бӀаьхий а шоаш хургболаш. Цо белгалду, хӀара шайхен моллен ерригача Нохчийчена дика дар де а ца гӀерташ шоай цӀи лакхъяккха гӀерташ болга.

Шо, нохчий, шоайла венарий да, бакъда, шо шоайла эгӀандаь шоах а моастагӀий баьб шайхаша.

А. Шерипова хьахьокх моллашен шейхашен леладечун реакционни чулоацам.

Тешавеш дек цун дешаш: «...Шайхашен моллашен къевар а ца ловцаш массазза а дукхагӀа хьаллоац вӀаьхий вар, хӀаьта ишта ду вӀаьтийчо къечу дукхагӀа шийна загат лундаь».

Нохчий тӀахьех во: «...МайрагӀа хила! Дерригa а халкъа бе ма доалий, вӀаши дагадар кхета а дий вӀашагӀкхета, хӀаьта тӀаккха цхьанех а кхерам хургбац шоана. Шайхашен моллашен дӀаккха йиш йоацача кхерамеча хьал тӀа оттаь Нохчийче кӀалхара яккха лаьрхӀад вай, тӀаьта дунен хорабоагӀаргбац вайна кхерам тӀатасса а халкъи паргӀатон бахьан къовсам ца лоаттабеш социале а низ... ГӀеттача халкъо, шайхийи моллайи тоаба бӀехача лоӀама духьала а эттa, шоана лаьттен паргӀатон луш дола халкъа Ӏаьдал лораде деза. Котало вайтахьа хургья, хӀаьна аьлча, вайтахьа тешами безами ба, бакъ гӀулакх котдаргхиларах, нохчий халкъа хьакъхалах бола тешами паргӀато езари».

ДукхагӀбола къахьега лоамарой дийша боацашн ды лелабеши кхиларагӀа, реакционни къамнара гӀулакхаш долаш хиларагӀа Нохчашкахьен ГӀалгӀашкахьен пропагандистски болх бе хала дар. Реакционни дына дай чӀоагӀа духьал баьлар Шериповна а цунгахьа хиннарашта а. Нохчийи гӀалгӀайи шеэскархой халача хьал тӀа оттабарах Асланбека шийх доаллаш хиннача деналлен заделцен контрреволюционни элементашка, шайхашка, моллашна оал мугӀарера лоамарой бита а бите шийна духьала довла. «Хьадийлаче письмо тӀа цо язду: «...Аз, 1918 шера февале дена сайна могача средствашцен накъашцен Нохчашкахьа чакхъьхай Советски халкъа Ӏаьдален нохчий эрсий революционни демократеца вӀашагӀкхетарен илел. Аз даьр кхераш я ца ден дет тӀара даьд сай халкъ а дезаш, цхьанне а Ӏехаваь а даьдаш... Цудуха иштта дӀаях ил Нохчийченера Советски Ӏаьдала политика бахьан беш бола низ сайна хьатӀабиллар деха а дех хьатӀазна безам а ба са».

Ше валлалца ленински идеяшта тешаме волаш. цӀакха а царна тӀера ца вовлаш хьавера Шерипов Асланбек. ХӀаьта тахан республика къахьегамхой дегашка вах из. Цун цӀи лелаю заводаша, колхозаша, школаша, улицаша. Асланбека дагалаьттар кхоачашнийнад. Тахан Нохч-ГӀалгӀай автономни республика къахьегамхоша, хьаькъал дола ленински политика, эрсийи, вошал долча республикайи халкъаша доккха новкъостал дар бахьан долаш доккхий толамаш даьхад экономикен культурен дегӀайоалеча, цӀекха а дохаргдоацаш чӀоагӀденнад халкъашта юкъера лоттагӀал.

З. ИСАЕВ,
исторически Ӏилмий кандидат.

Ульяновски эза - йоккхачен уникальни станоки заводе числовой программани управлени йолча кердача агрегата - универсалан 40 инструмента лаьрхӀача «обрабатывающи центрах» тохкаш даь чакхдаьннад. Станоко кхоачашъю фрезерни, сверлильни, расточни операцеш. Автоматика командагӀа манипулятора кулго эцаш йола инструмент «карусельера» - магазинера хьал а пйце балха эшачча тайпара дӀоттаю.

Кердача станокаца кийтъю 30 тоньага кхоачаш йоккхий деталаш. МоллагӀа ярел кхоазз дикагӀа болх беш я уж.

СУРТА ТӀА: керда станок тохкача хана.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Барт болаш къахьег коллективо

Чакхдаьннад доакъар Ӏалашдара республике кхайкадаь хинна месячник, бакъда, юрта боахама къахьегамхой из болх лаьгӀ ца болийташ дӀахо хьош ба. «Бударинский» совхоза коллективо, Грозненски районе хьалхалаттача боахамий коллективашца яхье а яьнна, Ӏалашъяьй 610 тонн йол, месячника заданех 300 тонн йоагӀача, пачнаш а яь дӀаоттадаьд соахкаргох дика хинна ча — 200 тонн; кхыча боахамашка деххад шоаш кийчдаь дола 400 тонн мога доакъар.

Ӏалашъяь йол цхьоалагӀча сортах лаьрхӀай лабораторе анализ йича. Хьайбаша цӀенъяь юаргйоаш из хьаларо дикка новкъостал дергда боахама. хӀана аьлча, хьалхарча шеранка санна цхьайола йол талхара кхера безац.

Довкъар сихек дика долаш Ӏалашдара новкъостал ду укх шера шатовций методагӀа вӀашагӀъеллача комплексо. Цунна я баьцаш хьокхаш йола звено. йокъальчул тӀехьагӀа уж хьагульеш, тохкорашъеш, дӀахухьаши аргӀаш деши бола звеноп, механизмашта техниче-ски гӀулакх деш йола звено. Комплекса кулгалдеш вз бригадир М. Ибрагимов. Пол Ӏалашъеча юкъе яьркача социалистически яхье хьалха ба механизатораш Минаев Хьуниц, Ибрагимов Рамзан, Вегаев, Джанхотов, кхыбараш.

Социалистически яхьа итогаш хӀара дийнахьа ю совхозе. ДикагӀа толамаш даьхараш «молнешца» буш, хӀаьта мекъабараш а битац белгал ца боахаш. Яхьа условеш ца лаьрхӀа да хьалхарча шин моттигах ихчан совгӀаташ луш — пхи соми кхо соми. Цу деш а дикагӀа къахьега безам хулийт.

Ала деза, доакъар Ӏалашдерашта иштта беркате болх бара лард елараш кхаш леладераш болга. Къаьстта дика хьуввкъам луш баьцаш кхеьий Зурмаев Балауде бригадацарча механизатораша Вангаев Попе, Муртазалиев Гугус. Коврaев Супьяна. Цу опыт йолча механизаторий а цар новкъостий а хьинар бахьан долаш вай бетта яьча итогех Грозненски районa боахамашта юкъе йиълагӀча метте эттай совхоз лаьтта леладара культура лакхъяра. Цун лоархӀам гойтара ала метаргда совхка из коллектива 14-ча метте хиннилга.

Гаьна яц моша доакъар Ӏалашде совхоз йолалургӀола ха. Силоса лаьрхӀа дӀайийна 600 гектар хьажкӀаш я укхаза.

— ПланагӀа 6900 тонн мога доакъар кийчде дезача, тха коллективо лаьрхӀад 10 эзар тонн силос Ӏалашъе, хӀаьта планагӀа 1400 тонн йоагӀача йол Ӏалашъергья 1600 тонн, — йоах совхоза парткома секретара Исрапилов Руслана. — Боахаме Ӏаьгара даха дезача хьайбашта шортта кхоачам хургба цу доакъарах. ТӀаккха уж 1600 бежан соагӀа да, цу даькъе ялх бӀаь бетташ болх етт а болаш.

Укх деношка доакъар Ӏалашдерий сагтагӀарех цхьа гӀулакх да шура яккхара болх ма хулла лакхагӀа лоттабелга. Июнь чакхболача хана 930 тонн шура пачхьалкхена дӀаенна яккха лерхӀ совхозе, планагӀа ахшера 840 тонн йоагӀача. Из дош кхоачашдаь бовза боахк хӀанз. Дуккх дӀалургда 60 тонн, е ах шере планал совгӀа 20 тонн. Дукха дӀадала чуккоабеш дий бӀаь соагӀа къона бежан да фермашка.

З. ДАУРБЕКОВ.

ДИКАГIЧАРЕХ ЦАI

Зiамига йиIнг йолча хана дена доаркай болх бовзаш хиннай Аьсет. Цун нана яр ферме балха. Каст-каста ухар Аьсет цунна новкъостал де. Йол, силос хьатIаяьар, ккъдола дезе доаца балхаш дора.

Бархi класс яьккхачул тIехьагIа Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шоллагIча ферме ера Аьсет. Зiамига я хьо яхаш дIаэца тигацар из. Оаха новкъостал дергда цунна, хIаьта ше а доахан довзаш я йиIнг, доаркаша аьлча хьанийцар из. Денгара-денга дикагIа кхаервайора доаркай говзал. Шиъ доахан дийтта яьлча а дIайодацар фермера. Хьожаш хулар говзал йолча доаркаша доахана Iунал мишта ду. ХIара дийнахьа дукхагIа йоаххар шура. Балхах дика кхеташ, хIама хьадара тIера йолаш из хиларах лелабе 25 етт белар Аьсета.

...Кхоачаш са а хинкадацар Аьсет ферме ххачача.

— Хьо ма хьалха еннай, — хьахочо аьлча:

— ХьалхагIа арвальяначов дошув корадаьд, — оалаш да яьнна, елакъежа жоп а денна, шиъ божа латтача коранусе чульлар из.

ХIаранe цIи а йоаккхаш деррига доахан хьаьста, царна хулт хьекха чакхъяьлар Аьсет. Сиха яха пийшк лота а яь, цу тIа хий а оттадаь, доахцина комбикорм йиллар. Цул тIехьагIа дIайхача хица шамараш дуллаш, массам ши чакхьяьлар из. Шера план 2150 килограмм йолча социалистически декхар гIайийцар хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яккха. Шу чакхдалалехьа рапорт деларшиъ декхар кхочашдаьд аьнна, хIаьта керда шу тIаккхочаш хIара Iаттагара цо яьккхар 4479 килограмм хилар. Цул дукхагIа шура Сунженски районе цхьан доаркас мара яккханзар.

Мишта вIаштIехьдоал хьа мишта оасаре болх бе? — хетт аз Аьсетага.

— Наха дечул тIех хIама-м дац аз, — йоах Костоевас. — Дукхьал зоотехнически бокъонаша дIадеххача бесса Iунал ду хьайбашта. Рационага хьежжа кхоаб, хIаьта керттердар шиъ болх безаш хилар да. ХIана мишача доакъара хьокхача баьцал совгIа саха муж, силос, тоъал барда а тел.

Доахана де довгIа Iунал да а яьна, уж детта ер кийчлушие а хьекхаьчар ккъбола доаркаш.

— Дьллахьа Аьсет, — кьлар цхьан къонача доарка, — денгара денга шура лаьгIьеш бо са цхьа етт, хьожальлар хьо цунга.

Лор санна хьежар Аьсет цу Iаттага. Цул тIехьагIа ше юке а латташ Iобеттийтар цо из доаркайга. Цхьа юкъ яьлча, етт бийтта баьнииллга а лаьрхIа хьалгIеттар йоI.

— Ер йистельяннига дий хьа?

— Да!

ДIакхийда цунгара ведар хьа а кийна юха а етт бетта Iоxайра Аьсет. Шамара массаж а еш цIенбаь Iобийттар етт. Цхьа килограмм совгIа шура яьккха хургьяр цо. ДIахайпр цу дийнахьа, цу Iаттагара яьккхар къаьстта а язъеш, ерригача группагара яьккха шура. Шиъ божа а бийтта, царна дергдоза гIулакх дир Аьсета, вожаш йистебалалекьа.

Ца говш хьакхаьчар шура кхухьа машина. Шура дIаяьийта баьлча беррига доаркаш хьагул а баь, къамаьл дир цо, цу дийнахьа шийна кийсденнача кхоачамбоацарех лаьца. Йоlо етт цIена бийтта боашIлга дIа а ца хайташ, етт беттача хана шура цIенъяь Iояккхар мел пайдане да дийцар, из гIулакх ше ма яхха чакхданкка доаркаш тIахьяйкар.

ШоллагIча дийнахьа а ше бийттар Аьсета къонача доаркас шура лаьгIъяьй яха етт. 700 грамм дукхагIа хилар дукхьал цу цхьан Iаттагара денцен бийсацен яьккха шура. ХIаьта ерригача группе IотIаккхийтар 9 килограмм хилар. Цул тIехьагIа Аьсета бу болх ве хьлар хьона доаркa. Цо даьр дора. ХIаьз дикагIчарех цаI я из.

Костоева Аьсет дIадехача шера план кхочашъаь Iийнаш.

Шоай торонашка хьежжа доахкий социалистически декхараш тIайийцад хIара доаркас. Аьсета дош деннад укх шера хIара Iаттагара 5350 килограмм шура яккха. Цун болам ба вай республике дIадахача шера хьалхара моттиг яьккхача Астамирова Аьсетал дукхагIа шура яккха. ХIаьта Астамировас 5223 килограмм шура яьккхар хIара Iаттагара.

Дика болх беш хьайоагIа Костоева укх шера а. Пхе бетта хIара Iаттагара 1855 килограмм шура яьккхай Аьсета. ХIаьз дийнахьа 10—12 килограмм шура йоаккх цо хIара Iаттагара.

Ферме шерра пайда эц толашагIбарий опытах, массаже вIашн новкъостал ду, шоайла яхье баьнна къахьегаш ба хьайбаш лeладераш. Хьалхле лeладеранта луча цIе вьимпелаша, ахчин премеша, араенача «къахьегама листокаша», социалистически яхь шерра йоаржаяро гIо ду ферма болхлошта толамаш лакхде.

А. САГОВ,
соб. корр.

IУНАЛ ДАРГА ХЬЕЖЖА

Тайп-тайпара культураш кхею тха отделене кхаш лeладераша. Царех цаI — шекара свекла. Из культура укх шера кхеш я 80 гектара тIа. ХIаьта пятилетка укх дияьлагIча шера царех хIаране тIара 230 центнер чуя дош деннад отделене кхаш лeладераша, план 215 йолаш.

Ямпольский дикагIйола опыт ларде а йица, лаьрхIар кхоачашдар духьа ерригa торонаш оарцагI а яьха къахьегаш а ба хIанз.

Ала дева, шекара свеклаш дIао хьакъоастадаь хинна лаьтта деррига ааба аьха хинилга. Органически удобренеща хьаьдир из Адиева Iайнде кулгалдеча свеклаш кхееча звенос. ВIаьсти йоаллаис а цхьа барт болаш беррига механизатораш ара а баьнна дIакъайлар лаьтта Iайна тIоадал. Цул тIехьагIа йоархIаш тIалда йолаелча оасар дара макха баьнкхар, шоаза культиваци йир. Иштта йоаххо а еи кийчдаьча лаьтта дIайийна свеклаш цхьатерра дижа тIеньлар.

Хий диллачул тIехьагIа дегIаахв йолденна йоархIаш йохаира, мугIарашта юкъера оакам цамцаданккара свекляш тIаьлинчул тIехьагIа шоза культиваци, хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 1,5—2 центнер кхоачийташ аммиачни селитраца подкормка а яьй звенос. Белгалданкха доагIа уж деррига балхаш толашагIа йолча агротехнически ханашкен геттара дикен чакхдаьлалга. ХIаьта хIанз шоллагIа кулгвара оасар деш ба гектарнинаш.

Из болх шоаьагIа баьбеьккхаб Басаева Нурас, Гагуева Зарас, Дагаева Мингас, Даутмерзаева Зоаз, Сайдаева Сапитас, Сулейманов Бетерсолта, кхычар. Йоккха балха опыт йола къахьегамхой ба уж, шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш цхьа шу а дIадахийтадац цар. Масала, соахка юкъера лаьрхIача 380 центнер шекара свеклаш чуера царех хIаране, хIаьта Дагаева Мингас — 400 центнер.

Цар леладу кхаш хIанз а оасарах этара цIенагIа, кхычарел дикагIа Iупадаь да.

Укх шера шекара свекляш кхеяра тIайийна социалистически декхар звенос кхоачашдергхиларах шекo еш вац Адиев Iайнди. Шиъ коллективах иштта бIубенна ма генараш кхедеча звенона кертте латта «Знак Почета» орден лeлаю Бетелгериев Сайд - Iали а. Цун звенос 155 гектара тIа кхею из культура. Боарамагlа листа низ болаш а дегIайоагIаш а я хIаза. Метр совгIа лакхъеннай гидуаргаш. Царна Iунал деш даь балхаш а агротехника ерригa бокъонаш лораеш, шиъ ханнахьа чакхдаьхад. ХIаьта звенос дош деннад укх шера план 11 центнер йолаш хIара гектара тIара 12.5 центнер генараш чуда.

Цу культурал совгIа 200 гектара тIа силосе дIайийна хьажкIаш кхеош а я СайдIaле звено. ХьажкIаштa культиваци еш ба хIанз механизатораш. Кхычарна мишта болх бе беза гойташ, 180—200 процент кхоачашъю балха нормаш звеньевойс ше. Цуд тIехьа ца бисa гIерташ хьаьнала болх бу механизаторша Товсаев Вахас, Товсаев Iабдуллах, кхычар.

Хьажкlий хIара гектара тIара 165 центнер моша гIадам чуда дош деннад звенос. Цхьабакъда дукхьала, хIанз гуш да гектара тIара 200 центнерал совгIа моша доакъар даргдолга.

Доакъар Iалашдара месячник чакхдаьннадале а уж балхаш шерра доарладаь дIахьoи да тха отделене. ХIанзле кийчъяьй 300 тонн совгIа сенаж. Из я ерригача совхозе укх шера планагIа Iалашъе езачох ах.

Укх шера планагIа 1690 тонн шекара свекляш, 150 тонн генараш дIадала дезаш да тхо кийчахьалхенна. Хьалхашца латта декхар отделене коллективно толамца кхоачашдергхиларах теш со.

А. МУСАЕВ,
Урус - Мартановски районa «Горец» совхоза отделене управляющи.

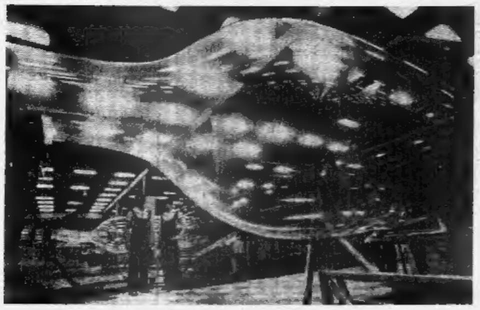

«Каустик» яхача Волгоградски производственни объединене шу доладелча дени арахийцай 1 миллион 300 эзар сома маьха птанал совгIа продукци — каустически сода, баьцоагIаш лоалара йола химически составаш, халкъа эша товараш, синтетически пленка — волгоградски химикашта вай мехка хьалхара арахеца йолаь повиден.

Поливинилиденхлорид н и пленка — повиден — специалисташа цунах оал бIаьшерен материал. Ерригa а 10 микрон мара сома йоацача но тIоадала гази чакхъялийтац. Кхача продукташ цунна юкъе стиича дукхача хана на талхаш лелае йиш я.

СУРТА ТIА: экструзионни машинашца арахецаш повиденови пленка.

Э. КОТЛЯКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Общественно-политически темаех йола беседаш

КПСС ЭКОНОМИЧЕСКИ ПОЛИТИКА КЕРТТЕРА ДЕ ЛЕРХIАР

КПСС шиъ экономически политикана даим ларде луш ленински идеяш положенеш, В. И. Ленина уттогь социалистически хьисане доал дара принципаш, уж творчески дегIакхуьл кердача исторически хьолаша гар а ест. ХIара исторически этапа арганоаш теркальар — парте политически курс IилмaИ ларда тIа латташи действенни хилара хилама даргдоаца хьал. СССР дегIаена социализм хьалхаро дIадийхад экономически политика ориентираш ийсъяр, боахама декхараш къестадара дукхача дакъе кердача хургдола кхьаш кийчдар. ХIанз латтача этапега хьежжа йола йIаьххача хана лаьрхIа стратеги белгалъяр. КПСС XXIV-ен XXV-чеи съездашна оттаьча экономически политика цхьан тарду парте хьеха политически курс дIахо хьолгеш вахаро хьалхашка уттаю проблемаш новаторски нахъаьш къоастаелген.

Экономически политика оттаяра боаккха хьалхара гIа — керттера цо де лерхIараш белгалдахар. ДегIаенача социализме хьалашка цай экономически политика эггара лакхара декхар лерхI КПСС халкъа вахара хьал тоадар, дукхача тайпара а тIа-тIа дегIаухан а латта цунна эшараш кхь а дизагIа кхоачашделга Iалашдар. Из декхар къахьегача наькха очлаш тIарча хьиштaшка хьежжа а социалистически строя гуманни хилар тьахьоекхаш а хIама да.

Ховш да, хьалхагIа дIаккхача этапашка а халкъа вахара боарам лакхбара вай мехка дукхха хIамаш деш хинна хилар. Цхьабакъда йIаьххача хана социальни декхараш шерра а комплексно а къестадара эша торонаш кхоачамболлаш яцар. Цун бахьан дар кхоачам болаш дегIаена материально-технически база на хилар, ресурсаш хьалхарча арглана производственни Iилма-технически потенциал хьалра, обороноспособность чIоагIлра хьежаинза яргIоваш хилар.

Уж декхараш тахан а хьалхашка латташ да. Цхьабакъда дегIаенача социалистически обществага йолаш я халкъа вахар тоадарга юкъарчаа доацаш тIа - тIа дукхагIа средстваш дIаххийта торо хулийташ йола ших бола экономически потенциал. Ераш я цу потенциала нхьайола характеристикаш. 1979 шу долачуш 1 триллион сомал тIехьаьннаяр хьалкъа боахама керттера производственни фондаш, вешта аьлча 1965 шераца нийсдича 2,8-ЗЗа лаькбеннабар цар боарам. Мехкдаьтта, нIора, болата, цемента, тепловозаш тракторийн (двигателий суммарни низала), телата ногагIирса, холодильникий производства боаранта диллача Советски Союзаца нийсбала йиш йолаш цхьаккха а мохк бац. Лаьттан ашра тIарча берригача баьнан болхлой дикьагIа дакъа вай мехка да — 1.3 миллион саг.

Цхьа а юкъарчал доацаш а парте практически политика юкъметтерс дош а чинa дIаттад. Цунах дизагIен къьагIен гучаоал производство способ а вахара «лбат в хиларах терра йола социализма исторически совленаш. цун бокъоша йола гуманизм».

Экономически дегIаахара керда ориентираш белгальяхар пхе шерий планашка. Иаслагlчен (1971 — 1975 шш.) иттагlчен (1976 —1980 шш) пятилетках керттера декхар—халкъа вахара материальни, культурни боарам айбара даьхьера КПСС курс юкъарчал доацаш чакхъяккхар. Хувабенаб пятилеткай шоай чулоацам а. СССР керда Конституци тIайицачул тIехьагIа (1977 шу) экономически социальни дегIаахара пхенаш оал парех (хьалка хинна цIи: халкъа боахам дегIаахара планаш). Цар лоархIаме дакъа хинна дIаттар халкъа вахар дIахо тоадара тIадерзадьча гIуланкий бIарча система чулоацаш йола социальни дегIаахара программа.

Экономически политика лакхехьара декхараш чакхдахарца юваенначa процесс гай мIиан довза йиш я укх даниеех. 1978 шера СССР къаман доход 417 миллиард сомах латтар, из 2.1-ЗЗа чаккхагIа яр цун 1965 шерарча производствал. Цу сумма дикь даьккъах кхо дакъа юкъарчал доацаш наха эшараш Iалашдарга дIадахийтар, цу дакъе 109.5 миллиард сом, е ерригачу къаман доходa дикьлагIа дакъа, потребление юкъарча фондашка дахар а долаш. Хадданза дегIаух бахача нахa алашенн реальни доховаш.

Амма гIулакх кхетаделл долача тайпара, алхха материальни рулкъах латташ КПСС шиъ шиаш тIаухийт сага вахара а балха а ерригача оагIонашта: материальни торо а къахьегама чьалаш а тоадара, наьмн бери лорадара, нах дунен культура хоппех кхебара, мукъалш ханех хьаькъалагIа пайда эцара.

Шиъ экономически политика де лерхIараш белгалдоахаш, парте хьеж цара, уж кхоачашдара средстваш тервал а еш.

ДегIаенача социализма этапе шерьача воспроизводство интенсивни тайпара доал гIулакх. Хоадамбеш бола лоархIам а хале дIботт дегIаахара дийала факторга, къахьегама, материальни, Iалама ресурсаех пайда ийбора эффективность лакхьяр. Цу дакъе керттердар да Iилма - технически революцена карагIдийнараш боахама социалистически система товленаш органически цхьана тарьяр.

Iилманен техникемен карагIдаьннараш хьинара юкъенкуха производствана. Иштта, тIехьарча пхе шера карзерхаь серийно арахеца йоланьй 16 эзар совгIча тайпах йола промышленни продукци. Алхха 1978 шера дикалга диалача этара дакхагIча категорех йолча продукце производство кхоалагIа дакъа тIаккхийттай. Къахьегама оасарле лаккьялара чолах тIаккхийттад тIехьарча шерашка тIаккхийттачи промышленни продукце пхе даькъах дик дакъа.

Дикка толамаш даькад юрта боахаме. КПСС ЦК мартовски Пленумо (1965 шера) оттель, юльски (1978 шера) Пленумо дIахо творчески дегIайоалаяь хIапзарча хана аграрни политика а дегIаенача социализма хьалашкара парте ленински стратеги практикен. Из ниеса хилара тешал терех цаI да дIадахача шера СССР рекордни хьувкьам — 235 миллион тонн ялат чуде на хилар.

ДегIаена социализм хьальярта дувзадениа КПСС экономически политика лостая хувцабаларо дIадийхад паьновин боахамен органий бола цIенхашта эргабоаккхилга. Плановни доал дара стили мотодаш вердайоахилга. Цхьабакъда хупшамаш масапалье а дегалаьн хинна беса чакхдьннадаш.

ДIадахача шера ноябре хиннача КПСС ЦК Пленумо белгалдаьккхар экономика дегIайоалаеча даькача шекo боашши долча толамашта уллув дукха цIенхашттара кхоачамбоацараш а хилар. Центральни боахама организаша, министерсташа, ведомстваша ясала лeладу ерригa экономика интенсивно дегIаахара наькъа тIа яккхара гIулакх. Цар вIаштIехьданнадац балла динала хьокхамаш доагIача бесса тоаде Iилма - технически прогресс сихъе. Экономика дIахо дегIайоалара дIадех планированин экономически стимулированин, ерригa боахама механизм эргалькка тоелга.

Боахама доаллара механизми методаш эргалькха тоалра шерра система белгальяккхай КПСС XXV съездо. Цо чулоац планировани, управлене организационни структура комплексно. вIашш ювзаенна тоалр экономически рычагийн стимулийн действенность лакхьяр, боахама кулгалдара стиль хувцар. Къаьстта лоархIаме я парте оттаяь беррига плановни доалдарен болх боахама тIехьарча хьахулараштa тIабераззбаь хила безаш хиларах бола положени. Цу положене конкретизаци ю социалистически производства де лерхIарех йолча теиса. дIадех ялкъа боахаме, ерригача цун звеньяшка хьахуларийн эффективностен мах обществана эшараш Iалашдара боаранта хьежжа бер.

ХIанз укх сахьате вай мехка тIагIертта беш латт боахама механизм эргалькха тоавра тIаберзабаь болх. КПСС ЦК Политбюро тIайийцаб цун бокъонаш шерьеш а координаци ера лоархIам лакхбеш а бола СССР Госпланах бола сопам. Кийчъеш латт плановни доал дара система тоавра тIаерзаяь яха предложенеш я. Шеррача масштабех деш латт боахама механизма цхьаццайолча элементашта экспериментальни хьежараш.

Къахьегамхой, советски общества деррига социальни тIоаннийн группайн оалларча хьашта на эшнара йола парте экономически политика берригача наха къобальеш а хьаллоацаш а я. Социалистически яхь шерра ярккар, производства резерваш тIагIерта лехар, производствана а деррига общественни гIулакхашта а доал деча хьнваре даькъа лацар— хIанзарча ханарча советски вахара массанахьа а зелуши гуш йола белгалонаш.

Леонид АБАЛКИН,
экономически Iилмаш доктор, профессор.
(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социалистически мехкашкара хоамаш

«ИНТЕРТЕКСТИЛЬМАША» ДОАЗОНАШКА

Текстильни промышленноста эша технологически оборудовани хьаелта — СЭВ членаш долча мехкий интеграционни бувзамаш шийна чухь сихха дегIаухa цхьа область я. Пхи шу хьалха вIашагIъеллача дунен халкъашта юкъерча «Интертекстильмаш» яхача НРБ боахама объединене, масала, хьаю боамбийн тхайы хьувза машинаши кхыйола оборудовани. Цул совгIа болгарски промышленносто СТБ, АТПР тайпара ткацки становкашта эша оатхалаши узлашиа арахецаш хургйолаш специализаци а ю.

Сливенера «Победа» яха машинашъю завод хIанз Чебоксарскерчеи Климовскерчен машинаш еча заводашца вйхха бувзам а болаш болх беш я. Оттадьча договорашка хьежжа коопераце ларда тIа Чебоксарски заводе тIехьтIехьагIа дукхагIа хьаю СТБ яха становаш. АТПР яха становаш хьаьра эша узлаши оатхалаши дукхагIа экспорте ухийт Климовски заводо а. ИйслагIча пятилетке 27 эзар комплект яр экспорте яхийтараш, хIаьта укх пятилеткагIа — 45 эзар яхийта лерхI. Царна метта Болгаре кхоач оасарле лакха йола советски ткацки становаш.

ТIехьарча иттех шера ЧССР-и СЭВ чуйоагIача кхыйолча пачхьалккхенийн Iилмай, техника, управлене, планировани дешанка хьожаш вола 100 эзар специалист хиллах шоайла дагабувлаш, цул совгIа технически документаце 14 эзар комплект дIадахьийтад.

К. КОЕВ,
болгарски журналист.
(Софиа-пресс-АПН).

ЛОАРХIАМЕГIА ДОЛЧА ДЕКХАРЕХ ЦАI

Массане образовани хилийтара система дегIаххулилга Лаоса Халкъа-революционни партен правительствaн оттадаьча декхарех эттара лоархIамегIа йола декхар да. НРПЛ Генеральни секретара, премьер-министра Кейсон Формвикана дукхаза белгалдаьккхад халкъа юкъара образовательни боарам лакхбар — шиъ мехка иазэ да а хургволаш, керда саг кхьакхевара хилалза даргдоаца гIулакх долга. Цу ларда тIа мара вIаштIехьдаргдац производстве, Iилме, технике, культуре революци е.

Монархически режим йолча хана, 1975 шера, 60 процент совгIа мехкa бaха нах йоазув ца ховш бар. хIаьта дукха йоашаш хиннача школашка дешар французски е англиийски метта хьехар.

Шерра лeлаьча просветительни кампанех хоа в луш кьехиннар ер да соакха йоазув ца ховш бола нах 35 процентага кхачадала кIезигагIа хилар. Гарттарча шинахь шера 15 — 45 шу даьнача наха юкъе цхьаккха саг йоазув ца ховш хургвац.

(АПН).

АЙХХА БУВЗАМАШ

Iилма-тохкамен проектно-конструкторских балхашка 92 миллиарда совгIа крон дIадаьийта лерхI ЧССР укх нарарча пятилетке.

Цу дакъе Чехословакe айхха бувзамаш лeладу вежаршка доча социалистически мехкашца. цхьана тохкаш я хо эзар гарта тайтайпара темаш.

«МЕДИМПЕКСА» ДIАУХИЙТ

Молхашта экспорт еча дунен мехкашта юкъера ворхIлагIа моттиг дIалоацача ВНР 70 процент гаргга шиъ фармацевтически промышленноста продукци дергачa дунен тIарча рынке дIаухийт. «Медимпекс» яхача арахьарча торговле керттерча управлене 80 совгIча мехкашка дIаухийт уж.

Экспорт еча молххех 60 процент Венгре дIаухийт вежаршка долча социалистически мехкашка — укх шера дIайоцьийтачар 185 миллион сом мах ба. Эггара дукхагIа уж яйер — Советски Союз.

«Медимпекса» производствана специализаци яра яхьача мехкашкарча — СЭВ членашца — фармацевтически предприятешца договораш уттадаьд. Цу ларда тIа кийч а яь соахка цар рынкашка яхача молхай препараташ 26 процент хилар, хIаьта венгерски импорте цар дакъе 50 процентага дIакхоач.

(АПН).

14-ЗЗа ДУНЕННА ГОНАХЬА ГIОЛЛА БАЬ НИКЪ

Тхьо шу совгIа ха я Ульгия яхача городерча транспортни база водителя-миллионеро С. Чоя монгольски Алтай лоаман голаш еттача наькъа тIа гIолла «ГАЗ-51» автомобиля но кхестаду. Цу юкъа цо дийттаза «го баьккхаб» дуненна гонахьа гIолла.

Коммунистически хьесапе къахьегаш вола С. Чоя шерра вовзаш ва монгольски автотранспортникашта юкъе. Из — яхлагIча пятилетка ударник, айнаме водителий-миллионерий бригадаш вIашагIйохкара хьалхара инициатор. БархI сагах латтача цу коллективо шоай машинашта капитальни ремонт а ца еш миллион километрага кхоачаш никъ а байташ, толамца кхоачашдир шоаш тIайийца хинна лакха декхараш.

Дукхьала тIехьарча пхе шера бригадо договорех оатхалийн кхоач барах шоай боахама цIена пайда баьб 900 эзар тугрикаш. Специалисташа лаьрхIача ца руэнъа тоъаргда аймака автопарка ткъаь итт «ЗИЛ» яха цIена грузовикаш эша.

60-гIа шераш доалаьш монгольски водителашта юкъе баьрина «миллионерий» болам социалистически яхьа эффективни форма хинна дIаттаб. ХIанз мехка болх беш я цу тайпара 250 бригада.

(АПН).

Художника А. Браза «Ак — тIема!» яха плакат. «Плакат» яха издательство.
ТАСС фотохроника.

КАЛЕЙДОСКОП

ЦХЬА ОАГIУВ КЕПАТОХАРА ШИ МИНУТ

МикроЭВМ шерра юкъе йоагIаш латт вехара гIуланхашта. Тергаш ца беш йитаяц йоазув ду машинка а. Текст тIайола ши лист шведски «Фацит» яхача фирмас арахецача йоазув деча машинка чу дIачуюл. Къаьсттача машинка клавеша цIелт IотIатоIабича ше кепатох цо уж. ОагIув чакхъяьлча нагахь сленa тоаде дезаш, е тIатоха дезаш хIама хиле, яхоачам ба духхьала уж хувцамаш кепатехача, цул тIехьагIа оагIув автоматически юха цIаьхка е пIена кепатох. Цу гIулакха цунна тоъ ши минут. Цул совгIа цунна шийна «хов» мутIара перевод е а, хIаьта цхьайоли операцеш а автоматически ю цо.

АПН.

«МИСТЕРА КОМПЬЮТЕРА» ДОСЬЕ

Хорст Герольдах, малхбузенгермане р ч а уголовни полице федеральни управлене президентах (БКА), «мистер Компьютер» оал. Цун ведомстве Висбадене хоральй 30 совгIа йоккха картотекаш. Царех цхьанна чу — ФРГ 2,1 миллион граждалий цIерий отметачакаш. Вокхан чу — террористически гIулакхаш лeладергда аьна дегабуам берий а, царна бовзачар а, ца ховш поездаш наькъа болхаш нийттачарга ихачалца болча наькъа гульнь 135 эзар цIи я. Кхыметтел нибахта тIехьавена, карточка яздаьчуй а (цу даькъе адвокат а волаш) «поверкий централни картотеке» кхоач.

ХIаьта Герольда боахаме корттера ярех лоархI эггара йоккхагIа йола компьютер «ЦПИ» — центральни персональни индекс. ХIанзарчоа цу чу ба ФРГ ши миллион граждах бола хоам. Цу электронни филера «клиент» хила вIаштIехьаргда хIаране. БКА лелаю информаци дIайоаххия полицейскеша картотеке болча нахах керда хоам баь 25 шу даьлча, е цун дезткъен итт даьлча, е из вена кхо шу даьлча.

Эхь ца хеташ граждадий бокъонаши нортамукъали телхаю, иштгача «шерача кога тIа» оттаьль полицейски тIахьожам лоаттабара система, малхбузенгермане конституце положенеша йоагIаш яц. Ца ховш яь мукIарле яц ФРГ чурча гIулакхий министерства доакхача гIулакхерча цхьан болхлочо яр: «цу дерригне а дагайохийт гитлеровски гестапо лелаяь методаш».

АПН.

ЧУ ХIАМА ТЕХА ТИШДЕННАР

ДIайхача цхьан майски дийнахьа Каринтин столице—Австре цхьан лаьтта — Клагенфурт яхача городе торжественно хьа й н й л л а р «Американски эскара тика». Цига бийхачарца вар города бургомистр господин Гугенбергер. Укхаза на эпар тиха чу вохна кийчдаьча американски салтаща тIадукхадаьча тишденнача баркъашта реклама е. Бакъда, газеташа хоам баьзар «США хьалдьд» аьнна тиша этикета тIайоаллача товарех господина Гугенбергера хIама кйцар е оцанзар, аьнна. Хетаргахьа, йийшац. ХIаьта а цу тайпара тиша хьеллиро дукха берам цецбаьхар: хьанна эш салтаща тIаккхана, дIакхоеса мана пайдана йоаца хIамаш?

Цунца дувзадена австрийски газеташа дагалуш: хьалха, барекъа къе долча хана, нах ца мйшача балйар эскарех совдаьнар а. Бакъда, цу хана а тишденначул дикагIа хетар цIена дар. Моттигера политиканаш хIана гIертий - хьогI, хаттар ду газеташа, американски тишденнар политически хIама чу а теха доxха?

А. ЮРЬЕВ,
АПН корр.

Вена.

1979–Дунен халкъашта юкъера бера шу

ЗІАМИГЧАР ДОТТАГІИЙ

— Дега дезаш хилча, мелдагІа а гІулакх дика кхоачалдулу, — бьлар Грозненски горонО № 14 йолча берий беша заведующе Андреева Людмила Викторовнас. — ХІьата дего хьатІа ца адаш дола хІама дІахо гаьна дІа а цоькалац, ма доттгІара чакх а доаккхалац. Тха болхлой шоаш херкача къахьегаяна новкъа болх ала йиш йолаш ба. Цар къахьегама книжкаш тІа хьежача, берашца бувзабенна ба цар тІа язбаь беррига болх.

ЦІудукъа царна салоІаме хет шоаш бераши йоаккха ха, сакъердаме хет шоаш деш дар. Масала, 25 шу да Кортикова Лидия Дмитриевнас воспитатель йолаш болх бу. Ткъо шу гаргга да Ницъева Валентина Георгиевна повар йола. Шоай ноаношца санна, чІоагІа дІайийнад царца бераш. Людмила Викторовнай шиъ а дерриrа вахар кагийча берашта гІулакх даре, царна кхетам балара хетадаь да. 37 шу да берий беша болх беш из йола.

Хозача беша гІокар тІа ловзаш доахк зІамагІча группера бераш. Цхьа ха йоакх цар ништа ловзаш. Хадданза царна юхе я воспитатель Тарутина Александра Павловна.

— Володя, — йоах цо, дІатІа а яхе, кубикех цІенош деш воаллача кІаьнкага, — ништа Іа кубик ІотІаоттаяча, цеи гоайа хургба Іи деча цІенай. — нийсьо кубик. ХІара беро дегунга хьож из, гІалат даьнияр товду, дІахьех.

Лайза даьлча хІама даа чухьех бераш. ХІама диаь даьлча цхьай хаина бераш Іомаду сурташ дехка, музыкага ладуегІа. Царга локхийт пандар, балалайка, фата тохийт. Берашта иллеш Іомаду, вегахьа стихаш ешийт.

Къаьстта теркам тІабохийт цу беша школе даха бераш кийчдара. Царна довзийт алапаш, цифраш.

Цу беша хинна дІадахача берашта юкъера цхьаккха а харцахьа лелаш вола сaг ваьннавац. Цар шоаш кхаьчача школе дика деш, оамал тІа хиларца белгала да уш.

Предложенеш жалобайи книжка тІа дукха да берий даьша-ноаноша цу беша болхлошта яздаь баркалаш.

— ЦІаккха а дицлургдац сона, — йоах респотребсоюза комбината болхлочо Инарнаевас сай бера цу беша деш дола гІулакх. —Сай бер сайца долаш санна са паргІата я со цига из долча хана.

Андреева Людмила Викторовнас чІоагІа йоакхо ю бераш мел эвача хІиманца ІалашдорaІ тайп - тайпара ловзаргаш, къахьегама кхетам балара эша хІиманаш Іалашду, дуачунга хьож.

Советски берашта хІара шу а хиннад йоккха йоакхо еш. Ер шу бера Дунен халкъашта юкъера шу да аьна дІакхайкадаргц дукхдена берий вахар кхы а проаз гІа даpa цхьаьет № 14 йолча берий беша болхлоша.

Ю. ЮСУПОВ.

Ираз дола берал

Дика совгІат даьд «Красный молот» яхача завода кулгалхоша Дунен халкъашта юкъерча бера шера лаьрхІа. Завода тІехьашца уллача, шинхе гектар хургйолча лаьтта, хоза сквер хьаьний. Хьалха баьцдаарий ба на яр укхаза. Аре гІолла дІаккийса а хьалъетта а ньшкаш латтар, хьокаш сог а воацаш дІахийца эхан доахани лелар. ХІанз балха ди ваестадаьча шоай дезалашца салоІаш ба укхаза гонахьа бахха мах.

Завода берригача болхлоша хиннаре къахьийгол сквер хьаеш. ВІаьниеша денна а лоаш дукха суббот-никаши воскресникаши даьд укхаза. Сквере дІасІаІай Чечений - Балкхарой республикера сна кипарисаш, корсмаш, дийхкаш, иІе нажаш — ерригаш а 4 эзар сома мах бола 500 га.

ГІаш пох лела асфальтови наькъаш а дехка, цар дІоалахьаь неонови лампаш сегай. ЦІеча, баьцарча, сийнача басаршца къоагадь латт каруселаш, качелеш, кхыдола ловзараш. Даьштен неонаштен, Іоховша салаіа моттигаш яьй. Сквереча баьцарча духхара хий кулгаш-па деттаргдоацаш 600—700 метр дІоахал дола турбаш ехкий.

Сквере наст-наста мах а боаш спектаклаш чьокх Нохч - ГІалгІай теннкий театро, завода Дворецa художественни самодеятельноста.

Революци аьнначул тІехьагІа вай мехка а хиина цІенахоча английски йозвонхочо - фантаста Г. Уэльса аьннад: «СССР-е бхьа привилегированни класс яр. Из класс - бераш».

Берий мол йоакхо ю вай мехка ха тоъам ба духхьала цхьал «Красный молот» яхача заводо цар гІулакх дечунга хьежача. Завода доадихьа к массехк берий беши лелеши. хІанз кхы а хьатІаеш а латт йоккха шоаш яІдитІера яь цхьаькха а берий беш. Ленина цІераІчон Моздокскийн улицашка боах беш а берий клубаш. Клубашца чакхйоах сакъердаме мероприятеш.

Дика кийчъеь я завода хьалхашкара П. Морозова цІерагІа йола парк. Укхаза городерча хьисале болх беш йолча пионерски лагере салоІаргда 500 йеро. Берши экскурсе ухаргда тІема а къахьегама вой республикерча сийлен моттигашка. Іаргка гьына йоашаш латтача спорта Дворецe кагирхой шоай киз. говнаш гойтеш къовсамаш хургда. Лагере болх беш болча кхетамчаша оттаьча пленаш тІа дукха мероприятеш я: тІема а къахьегама а ветеранашца вІашагІкхетар, хаттарийн жолен сайренаш, массовкаш, кино, дукха кхыдар. Заводерча болхлой бераш салоІаш за Серженъ-Юрта уллача «ДоттагІал» яхача пионерски лагере. Укхеча салоІаш берий кхо поток хургьа, хІаране чу 150 сaг а волаш.

Бераш дукхагІа долча лелалашта путевкаш мах боаш е кІезигагІа ахча доакхаш тол. Масала, со цигача волаш завода профкома председатель Ковалев Владимир Александрович цхьакоме телефон етташ вар кранощица Г. М. Коробкова дезала льготни путевкаш лехаш. Дукха бераш дола дезал льготни путевкаш ала къоастабьб завода профкомо.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

Вахара никъ даькъала хилба шун!

РЕПОРТАЖ

ДІадахача кхаьрача дийнахьа ше-ше эггара хозагІа хилийта дега долаш хоза барзхьаш тІадуххача мехкарашеи Іаьржа костюмаши кІай кочамаши тІаювхача кагийча нахеи къоарзъяьяр В. И. Ленина цІерагІа йола майда. Школа йистеякхиза баьнна кагирхой бар шоашта хетадаьча цІейга цига гулбеннараш.

Кагирхой юкъара городской бол дІайолаялолоаь сайрийне яла саьбет дешча цу цІейна хетаь митинг хьайнаялао комсомола горкома секретара Живодрова Ларисас. Школа йистеякхиза баьнна кІанзчун тІехьагІа вахара цхьаццайолча мийнига къахьега а аузашка деша эттa шоай знанеш кІоргъе дега боле кагирхой даькъала бувцеш къамельаш дир Грознески горисполкома председатели заместитела К. И. Ивченкос, СССР Лакхьарча Совета депутата Н. Г. Рыженкова, 1941-ча шера школе йистеякхизача, хІанз геолого-минералогически Іилмай доктор йолча М. Н. Смирновас.

Укх шера школе йистеякхиза баьннечар цІерагІа шоаш массадола хІама долаш яьлхедевча ДаьхІина, хьинар кхо ца деш шоаш знаней наькъатІа баькоча шоай хьамсарча хьехархошта дег тІера доагІа доккха баркал оалош къамель дир № 41 йолча школе выпускника Оздоев ИбрахІима.

Цо аьлар:

— Хьамсара хьехархой, тха деза дей-ноачой, ноекъостий, тахан оаза аьзи чекъерча образоване аттестаташ. Тахенерча тха эггара дезагІча дийнахьа оаха доь пу шоана боккъонца боле Даьхен граждашш долаш, лаьтта машар, ираз хилийта тхоай са. Хьинар кхо ца деш къахьега. Тахан оаш тхона хьабийлла вахара никъ шун цІийдала ца дезаш, оаш тхох доккхал дергдолаш дІабаьна!

Стихашца яьча инсценировкаца городе выпускникий цІерагІа шоай хьамсарча хьехархошка моаршал хьайкадир Октябрьски районерча дешархоша. Школа чакхъякхиза баьнна дешархой е цар хьехархой а доккхача цІейца ноПешье даькъала а бийцар эзаш я делар царна октябряташа.

Митинг чакхйоалаш дина шаш школа чакхъякхиза баьнача тайп-тайперча Грознерча школашкарча дешархошта А. Живодровас дІаелар ВЛКСМ ЦК «ГІехдино дешареха» яха знеччаш. Царна юкъе бар № 3 йолча школа дешархо Яндиева Фатима, № 56 йолча школера Кипзева Елена, № 34 йолча школера Мальсагова Инна, кхыбараш.

Городерча пионерски организацешка пионерски болх дика лелабеш чакхбаьннача комсомола дикагІа болча активисташта дІадела городской пионерски организаце Совета сийлен ленташ. Уэ ленташ делар № 5 йолча школе дешархочо Гура Юрена, № 21 йолча школерча комсомолкага Жукова Ольгана, № 45 йолча школа активиста Демиденко Светланана, кхычарна. Цул совгІа, комсомола горкома Сийлен грамота елар № 50 йолча школерча комсомолкана Шулинина Наташена. Къонача ленинийн космонавтийн школа яьнза баьнача массехк дешархочоа тІема училищашка бега направленеш елар.

Кагирхоша ІалеІамате дукха эшаш дехкар хьамсара баьча В. И. Ленина памятника йистехьа.

В. И. Ленина цІерагІча майда гІа гІолла ека йолалу «Школьни вальса» безаме оаз, долалу хапсараш, безаме къамельлаш, хьахоз гІоабаьнна бела кагирхой. Митинг чакхъяьнначул тІехьагІа школаш чакхъяьха баьнараша цо-шоай школашкера тьанийцар аттестаташ. Цул тІехьагІа С. М. Кирова цІерагІча культурай салаІарен парке саьилалца хилар дешархой бал. Кагирхоша сакъердама дІадиньар шоай деза цІей.

Бек АБАДИЕВ.

СУРТАШ ТІА: 1. Школа чакхъякха баьнараши цар хьехархойи доькьага бувцаш ба октябряташ. 2. Ехаш я «Школьни вальса» хьамсара оаз.

В. ЕЛИЗАРОВА суртош.

ФЕ ХИЛА

Наькъа лелара Правилех хьалха йодача транспортни средствал хьалхагалача хаца водитель хьажа веза никъ мел паргІата ба а дукъала йоагІа машина хьатІакхачалехьа хьалха вала кхоаверзий а.

Бакъда цхьабалча водителаша доттІача тайпара кхоачалдац из гІулакх. ХІьата из бахьан долаш наст - наста хул зуламаш.

№ 2 йолча гІишлон управлене водитела Шахбиев Мурзана Грознеро Гоагорске бодача новкъа тІакхача йоалаш йоагІаш «Москвич» йоллаше а УАЗ-452 яха мукхкхуьа автомашинов. хьалхаяккха а венна машина «Москвича» тІатехай. «Москвича» водитель цигга веннав, груповика водители кхо пассажири чІоагІа лозабаьб.

Ништа хьалхавалара правила толха а яь духьал йоагІача мотоциклана шиш «Жигули» тІатеха мотоцикла водитель вийнав Урус-Мартановски районерча Гехи яхача юртарча Джабраилов Руслана.

Паькъа болхача хана ший машинан хьалха йодачоаш юкъе йоагІаш йола юкъ йитан цхьаболча водителаша. Ништа авари йир Петропавлавская — Аргун яхача новкъа «Урал» яхача машинаца водаш хьалха йодача машина из тІа а теха кхесса нокъмира а йоаккхаш вьянари машина кІалтІаякккхийтача Аргунски АТП водитела Дошиев Заурбека.

БоярмагІа йоагІачух сехагІа лаьлла водаш Наурски станице шиш легковой автомобиль кІалтІа а кхесса шеи шийца хиина пассажири лозаваьв Грозненски районерча Дачу-Борзой яхача юртарча Долдаев ИбрахІима.

Укх шера 1 июле дена 20 июле кхаччалла «Скорость» яха Ерригсоюзни рейд я хургйолаш.

Водителаш! Лоралуш лела наькъашка, сих ма е машинаш наькъаш дехача, нах гулуча моттигашка!

ДІадахача кІирагІа (21 — 28 июне) 41 авари хиннай, 3 сaг веннав, 24 сaг лозаваьв.

ПГІАССР МВД ГАИ.

ДИКА ГІОНЧАШ

5-ча июне XIX-ча партсъезда цІерагІча колхозе болх бе йолаеннй «Ханарко» яха къахьегама а салаІара а комсомольско-кагирхой лагерь. 140 гаргга дешархо ва укхаза Грознерча Старопромысловски районерча № 31 йолча школера баькха. Дукхача къамех долча берех латта из коллектив Іалаьмате бертгайнея цхьоагІо йолащи я. Цига из цхьоагІо лоаттаер а цу кагирхой барт цаІ баьр а лагера начальник Костюченко Нина Павловна я. Цунна новкъостал деш ба воспитателаш В. В. Ласкенина, С. С. Кравченко, физрук А. М. Когтев.

Сакъердаме салеІа ца Іеш, хьинаре къахьегаш а ба кагирхой. Боккъалдар аьлча, кхашка цар хьегаш дола хьа я. салаІар да маьлхо боагабар а шиЙ тайпара дарба да. Колхоза правлени бешаний хьалхарча бригада бригадир А. А. Лапкинаш раьза ба шоай къонача гІончашта. Дика къахьегарна царна юкъе белгалбаьннай: Абдурзанов Лом-Іаьла, Алтунян Жора, Морозов Юрий, Дениев Абубакар, Бецнев Вахид, Лукоtенко Ирина, Ширяева Наташа, Дубаев Абубакар, кхыбараш.

Итт дийнахьа кагирхоша оасар даьд 45 гектар йолча баьцадаараштa.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ФУТБОЛ

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕ

Самардийнахьа футболах йолча мехка чемпионате ткъаь цхьоалгІча тура вІашагІкхетараш чакхдоахаш хилар хьалхарча лига командаш. Цу дийнахьа Воронеже моттигерча «Факел» яхача командаца ловзаш фусандаьшта духьалъотта маганзар «Терека» футболисташта. Царна юкъера ловзар счет 2:1 а йолаш «Факел» котйоалаш чакхдаьлар.

ХІьата цу дийнахьа кхыйола командаш шоайла ништа лайзай: «Таврия» — «Алга» — 1:1, «Металлист» — «Памир» — 1:3, «Днепр» — «Колхозчи» — 4:3, «Металлург» — «Торпедо» — 5:1, «Шинник» — «Спартак» (Орджоникидзе) — 2:0, «Жальгирис» — «Спартак» (Нальчик) — 1:1, «Динамо» — «Кубань» — 2:0, «Уралмаш» — «Спартак» (Ивано-Франковск) — 4:1, «Звезда» — «Карпаты» — 0:0, «Кузбасс» — СКА — 3:0, «Трактор» — «Нистру» — 2:2.

Воронеже эшарах турнирни таблице 14 моттиге Іоаіалъьннай «Терек». 2-ча июле вай команда Ярославле лига лидер йолча «Шинникаца» ловзаш хургья.

Оаха яздаьчун лерагІа

Укх шера 26 мае «Сердало» газета тІа кепатеха араьлар «ХІамилг йоаккхашва» яхаш норта бола критически корреспонденци. Цу тІа дувцар Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски пассажирски автотранспортни предприятерча автобуса водитела Абрязов Ляпас финансови бокъонаш телхаеш хиларах. Кирпични завод — Андреевская долина яхача иттагІча маршрутагІа лелача автобуса тІарча цу шофера цхьаккха билет пассажирашта дІа а ца луш, царгаро ахча хьа а нийдеш ший кисa дехнаш хилар а белгалдаьяхалар корреспонденце тІа.

Критически корреспонденции Грозненски № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте дІанхьийтар редацие. Цу тІа дувцаш хинар бакъхиларах хоам бу ГПАП-1 директора заместитела Т. Харсиева. Цо язду тхога: «ХІамилг йоаккхашва» яха критически корреспонденци йийцай предприятерча водителийн кондукторийн юкъарча собране. Пассажираш дІа-юха кхувларея финансови бокъонаш телхарах Л. Абрязовна строги выговор яьй. май бетта ала елаш хинна премеш 100 процент ца луш соца а еш.

Маршрутанка лелача транспорта гІахьожам лоаттабар чІоагІдара мероприятеш вайтьаьй.

БАЛХА ХЬЕХ

Тамбовски областерча «Пластмасс» яхача Котовски заводе массахина болх бе хьех **химически производства операторашш аппаратчикаши, слесараш, электромонтераш, контрольно-измерительни приборийн автоматикан электрослесараш, газоэлектросварщикаш, плотникаш, каменщикаш, жестянщикаш, штукатураш, маляраш, тайп-тайпара балхаш дераш.**

Специальность йоацаш бараш производства процессе специальность Іомае йиш йолаш ба. Заводе ништта дІаэц юкъера юкъара образовательни школаш чакхъякхараш а. Цхьаь болча наха дика кийчъяьча общежитера моттиг лу, кІезига дезал барашта — дезал чубахача общежитера цІа лу цхьа шу далалехьа.

Цу хьакъехьа дукхагІа ха безам бар ха йиш я балха яах дІахьежабарея информацеи бюро, город Грознера Победа проспект, 40 адресагІа а Урус-Мартановски, Сунженски, Наурски, Шелковской, Шалински райисполкомашкарчея городацка Гудермесе. МагІалбике — горисполкомерчеи къахьегамй болча уполномоченнешка гІолла.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ГІуйранара гимнастика.
9.05 — «Гоата кулгаш».
9.35 — «Шолла, дай-нованоЙ!».
10.05 — ДІадаьх дунен халкъашта юкъерха конкурса лауреата Ставинов (фортепиано).
10.20 — «Сийлаха-боккхача Даймехкан яха киноэпопея. «Польша мугъашкхар» яха 16-гІа фильм.
11.10 — Скульптор Вера Мухина ъ 90 шу дизарга.
11.45 — «ГІуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.05 — «Лешараш».
12.30 — «Кхоана форден хинеи флота болхлой Ди да», РСФСР хина флота министра Багрова къамель.
13.00 — Берашта дала фильм. «Капитан» яха телевизионни художественни фильм.
13.30 — «Спортлото» тираж.
13.45 — Тахан изобретателеи рационализаторей Ерригсоюзни Ди да. Передаче дакъа лоацаш ва изобретенеш кердадараш гулдараш гІулакхашта йолча СССР Пачхьалкхен Комитета председатель Наянков.
15.15 — «Тха моаршала дІаиуш». Изобретателеи рационализаторей Денна йола музыкальни программа.
16.00 — «Шун дехарах вІашагІкхетар». Красноярски ярие геологий каттаргашта жоп лу политически обозревателя Бекетова.
17.00 — «СелаІад» яха халкъа творчества телевизионни программай кхоалагІа дунен халкъашта юкъерх фестиваль (Марокко).
17.20 — «Дийнача хІаний дунен тІа».
18.20 — Магнитогорски металлургически комбинатна 50 шу дизарга. «Магнитка цІи» яхача телевизионни документальни фильмий программа.
18.50 — Концерт.
19.30 — «ГуйранагІа история» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Доно орфей» яхача эстрадни иллей XV дунен халкъашта юкъерча фестивалай лауреатий концерт. Болгарера передача. Йистехьа — кердадараш.

II ПРОГРАММА

10.00 — «Шахматни школа».
10.30 — «Эрсий къамель».
11.00 — «Советски иллей концерт».
11.35 — Изобретателеи рационализаторей денна долча документальни фильмий программа.
17.10 — «Ха я ха, пронз а конза». Къонача техникашта йола передача. Передаче дакъа лоацаш ва Советски Союза Турпал, СССР летчик - космонавт Зудов.
12.00 — «Іалман вахар».
14.20 — Зюзюкин. «Анай дог» яха телевизионни спектакль.
15.10 — «Наьна школа».
15.40 — «Ер и са юрт» яха телевизионни документальни фильм.
16.05 — «Иллеш доах РСФСР халкъа артистка Моравсовас».
16.50 — «Шин иразе» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. КхоалагІа сери.
18.00 — Социалистически Къахьегама Турпала, Ленински преме лауреата, СССР халкъа артиста, композитора Кара-Караева творчествах дола «Мастерски» яха фильм-концерт.
18.30 — «Сергей Есенин лирика».
19.20 — «Тхо БАМ хьалхеш да».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».

20.15 — Телестадион.
20.45 — «Чайковски цІерагІча VI дунен халкъашта юкъерча конкурсах дагадоаІараш».
21.40 — «Безанга кема вай» яха телевизионни художественни фильм. ШоллагІа сери.

1 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА
ТАХАН — ФОРДЕН ХИНЕИ ФЛОТА БОЛХЛОЙ ДИ

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дІаоттаІ».
9.05 — Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата баяниста Ди Маччио концерт (Канада).
9.30 — «Гургал бетте хаьхаьт».
10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва!».
11.00 — Дунен халкъашта юкъерча бера шерага. «3-ча «в» соцпромни» яха телевизионни двухсерийни фильм.
11.35 — Мультфильм.
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртари хаьхаьт».
13.30 — М. Горький — СССР Пачхьалкхен академически ЗІамигача театра «Харц ахча» яха фильм-спектакль.
15.55 — «Кинопикъбара клубе».
16.25 — Тахан форден хинеи флота болхлой Ди да. Передаче дакъа лоацаш ва СССР форден флота министр Гуженко.
17.05 — Форден хинеи флота болхлой денна хетадаь концерт.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама» (Интервидение).
18.40 — «ДІахьалха йолае, хаІ» яхача Сийлахь - доккхача хинхьа доадьаш. «30-ча шерашкара наха» яха шоллагІа фильм.
19.40 — «Гуйран история» яхача телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагІа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Музыкальни кахаб» яха телевизионни журнал. Йистехьа — кердадараш.

II ПРОГРАММА

10.00 — Городе Тюменера металлургхой культура Дворецa художественни самодеятельноста коллективни концерт.
10.20 — Форден хинеи флота болхлой денна долча телевизионни документальни фильмий программа.
11.00 — «ГІуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.30 — «Дийнача хІаний дунен тІа».
12.00 — «СелаІад» яха халкъа творчества телевизионни программай кхоалагІа Дунен халкъашта юкъера фестиваль. Марокко.
12.30 — Акробатикаш централни совете кхалхара ,моттиг ялха. ВДСО - (къахьегама резервш).
14.10 — «Пионерера бІаьсти» яха телевизионни документальни фильм. Автор — Каверзнев.
15.40 — «Шин иразе» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. НиъалагІа пхелагІа сери.
16.00 — Белоруссии Пачхьалкхен филармоне артистий концерт.
19.30 — «Шолла, дай-нованой!».
19.00 — «Оперетта артистий сайре».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Ункхаlено» яха Іимай - популярни программа.
21.00 — Брамса — йиъалагІа симфони хкоачалью Центральни телевидени Ерригсоюзни радион Пачхьалкха симфонически оркестро. Дирижер — Колар (Югославия).
21.40 — «Хьалхара рейс» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

30 ИЮНЬ

6.40 — «Яхаташ ноадара кхьалде е». Рейд (нохчий меттала).
6.55 — Амирани (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
5.35 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.30 — Гражданска тІема исторапа. Ахмат - Юрта турпалаш (нохчий меттала).
11.00 — Хьайбаш лелаеча болхлошта йола музыкальни программа (эрсий меттала).
11.40 — «Самукъанеча тагІе гІа» (гІалгІай меттала).
14.30 — Лирически мугІараш (эрсий меттала).
16.00 — Интернационализм вай вахара закон да». Беседа (эрсий меттала).
16.15 — Мииндо йоахлошта дола концерт (нохчий меттала).

Хоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи кІезиг-дукха морхаш а йолаш. йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5 — 10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 28 — 33. Грозне 30 — 32 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанеи ломмея хувалуш морхаш а йолаш. цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 14 — 19, дийнахьа 27 — 32 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

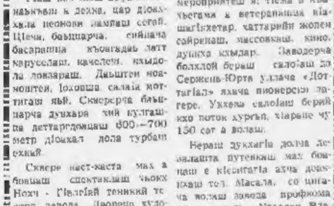

Нанна уллув сатийна я. С. ХАКИЕВА фотоэтюд.

Тахани кхоанеи хургда

30-ча июне

С. М. Кирова цІерагІа культурай салаІарен парк. 9.00. Болх беш я массайола аттракцион. 10.00. «Советски композиторий иллеш» яха радиоконцерт. 10.00 Берий майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Маькха комбината художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий. «СССР-е транспортни промышленность дегІаяр» яха лекци. 19.30. «Улицеи, автомобили, гІаш лой» яха кинофестиваль. 19.30. Халкъара майда КагирхоЙ салаІара сайре. 19.00 Цыганий халкъарей иллеи Ленинградски ансамбла концерт.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Болх беш да «Замахо» яха берий кинотеатр 17.00. Кинотеатр «Таханара кердадараш» яха кинопанорама. 19.00. Ахкарана кинолекторий. «Советско - китайски вІаши юкъера гІулакхаш» яха лекци. 19.45. Хьоахаргда документальни фильмаш.

Химиктий культура Дворец. 11.00. Пионерий лагерашка хьалхара смена чакхъяьлар. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. Сийлахь - йоккха аренаш» яха кинопанорама.

Н. К. Крупские цІерагІа культура Дворец. 16.00. Болх беш я аттракционаш. 19.00. Кагирхой салаІара концертно-халкара сайре.

1-ча июле

С. М. Кирова цІерагІа культурии салаІарен парк. 9.00. Болх беш я массайола аттракцион. 10.00 — 11.00. «Даха а лела а тхона иллеша невкъостал ду» яха радиоконцерт. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Химикий цІеоагІча культура Дворена художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий Лекци. 19.30. Кинолекторий «Іалами вайе» яха кинофестиваль. 19.30. Халкъара майда. КагирхоЙ салаІара сайре.

Химикий культура Дворец. 11.00. «Фаьлг болча хьоашагІа» яха киноутренник. 14.00. Спортивни яхьаш. 18.00. «Тха кІира» яха социалистически яхье котбаьнарашта хетаь йола радиопередача. 18.30. «Кавказе гІолла» яха киноникъбар.

Н. К. Крупские цІерагІа культура Дворец. 13.00. Болх беш да «Къона ленинхо» яха берий кинотеатр. Болх беш я аттракционаш. 19.00. КагирхоЙ салаІара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 11.00. ТІема-Форда Флота Денна хетаь асфальта тІа дикагІа сурташ дахкара конкурс. 15.00. Пионерий лагерашка хьалхара смена чакхъяьлара хетадь берий художественни самодеятельноста концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Малковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; о т д е л и й: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; о т д е л о в: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07, корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ03284. «Грозненский рабочий» издательство, типографи, Малковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3050.